

แปลโดยสำนักพิมพ์

A GENTLEMAN IN MOSCOW

สุภาพบุรุษในมอสโก

เรื่องราวความหมายของชีวิต
ซึ่งซ่อนงมในพื้นที่จ้องจั่วอายุชัย

NEW YORK TIMES BESTSELLER

พิมพ์ครั้งที่ 1

เฮอร์ โทลส์
เขียน

ภาณุ บุรุษรัตนพันธุ์
แปล

“นวนิยายเรื่องนี้เต็มไปด้วยพลังอันหลากหลาย
ของประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้น เรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ
(และ) โชครະตาที่พลิกผัน”

– หนังสือพิมพ์ *The Wall Street Journal*

“หากคุณกำลังมองหานวนิยายช่วงทศวรรษ
เล่มนี้จะ เป็นนวนิยายที่เขียนด้วยภาษาอันสวยงาม
เกี่ยวกับผู้ดีชาวรัสเซียคนหนึ่ง ถูกจองจำอยู่ในกรุงมอสโก
ขณะที่มีความโกลาหลเกิดขึ้นในทศวรรษที่ 1930
มันเปี่ยมไปด้วยไหวพริบ ความรู้ และข้อมูลเชิงลึก
ทำให้มันเป็นนวนิยายยุคเก่าที่ยอดเยี่ยมมาก”

– สำนักข่าว *CNN*

“สนุก หลีกแหลม และมีความหวังจนน่าตกใจ...
สุภาพบุรุษในมอสโก เป็นเรื่องราวที่ยอดเยี่ยม
เพราะมันเป็นได้ทุกอย่าง อย่างละเอียดอย่างละเอียด
มีความน่าทึ่งทั้งในเรื่องของความรัก
การเมือง จารกรรม ความเป็นพ่อแม่ และบทกวี
หนังสือเล่มนี้ตามหลักการแล้วเป็นนวนิยายเชิงประวัติศาสตร์
แต่คุณอาจจะเรียกมันได้อย่างถูกต้องไม่แพ้กันว่า
เป็นเรื่องราวระทึกขวัญ หรือเรื่องราวของความรัก”

– บิล เกตส์ นักธุรกิจชาวอเมริกัน

“ช่างน่าฮินตืออย่างยิ่งที่ในยุคอันทมิฬกระดังเช่นยุคของเรา
มีนวนิยายซึ่งถูกประพันธ์อย่างประณีต
ออกมาบรรยายความงดงามของโลกยุคเก่า”

- หนังสือพิมพ์ *The Washington Post*

“ยอดเยี่ยม”

- หนังสือพิมพ์ *Chicago Tribune*

“เพสิดเพสิบและงดงาม”

- หนังสือพิมพ์ *Seattle Times*

“โกลส์สัประโยชน์จากตัวเอกที่มีเสน่ห์ล้นเหลือ
และโลกอันแปลกประหลาดที่ตัวละครอาศัยอยู่ได้อย่างดีเยี่ยม”

- นิตยสาร *The New Yorker*

“ความงดงามและความทริทราหลายมิติ
ได้สรรค์สร้าง *สุภาพบุรุษในมอสโก* เหมือนกับที่ทำให้
ผลงานเปิดตัวของโกลส์สออย่าง *Rules of Civility*
โดดเด่นขึ้นมา”

- นิตยสาร *Entertainment Weekly*

แปลโดยสำนักพิมพ์

สุภาพบุรุษในมอสโก

A Gentleman in Moscow

เอมอร์ โทวส์

เขียน

ภาณุ บุรุษรัตนพันธุ์

แปล

ก ล ร อ ่ า น คื อ ร าก ร ู า น ที่ ส ำ ค ัญ

“ท่านเคานต์จึงลั่นวาจากับตนว่า

จะไม่เงยหน้าจากหน้ากระดานจนกว่าจะอ่านถึงบทที่ยี่สิบห้า

ความตั้งใจกลายเป็นพลัง

ท่านเคานต์อ่านรวดเดียวจากความเรียงที่สี่ ห้า และหก

จากนั้นก็เดินหน้าสู่ความเรียงที่เจ็ดและแปดด้วยความคึกคัก

ความเรียงที่ยี่สิบห้าตอนนี้ดูเหมือนอยู่แค่เอื้อม

ราวเหยือกน้ำบนโต๊ะกินข้าวนี้เอง”

-เอมอร์ โทวส์

หนังสือคุณภาพ
โดยบรรณกรกรุ๊ป

สุภาพบุรุษในมอสโก

แพรวสำนักพิมพ์

ในเครือบริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

378 ถนนชัยพฤกษ์ (บรมราชชนนี) เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ 10170

โทรศัพท์ 0-2422-9999 ต่อ 4964, 4969 E-mail: info@amarin.co.th

www.amarinbooks.com   @amarinbooks   แพรวสำนักพิมพ์

A Gentleman in Moscow by Amor Towles

Copyright © 2016 by Cetology, Inc.

This edition arranged with William Morris Endeavor Entertainment, LLC

Through Andrew Nurnberg Associates International Limited

All rights reserved.

สื่อดิจิทัลนี้ให้บริการดาวน์โหลดสำหรับผู้รับบริการตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น
การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ ไม่มีวิธีใดที่นอกเหนือจากเงื่อนไขที่กำหนด
ถือเป็นความผิดอาญาตาม พรบ.ลิขสิทธิ์ และ พรบ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ 978-616-18-5477-5

เจ้าของ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
กรรมการผู้อำนวยการใหญ่ ระริน อุทกะพันธุ์ ปัญจรุ่งโรจน์ • กรรมการผู้จัดการ อุษณีย์ วิตกพันธ์
ที่ปรึกษาสายงานสำนักพิมพ์ในเครือ งามอาจ จิระอร • บรรณาธิการฝ่ายการ สิริกานต์ ผลงาม
บรรณาธิการบริหาร รัฐวรรณ พัฒนรัชตอดุล • บรรณาธิการ ทศ ปริญาภาคนิต
บรรณาธิการต้นฉบับ ชุมพูนุท ดีประวดี • ผู้จัดการฝ่ายการผลิต อมรลักษณ์ เขยกลิ่น
ศิลปกรรม เกติพิบูล โหมดตาด • คอมพิวเตอร์ รัชฎากร ศรพรหมฉาย
พิสูจน์อักษร ขวัญ เปรมิกา • ฝ่ายการตลาด กุลพัฒน์ บัวละออ

คำนำสำนักพิมพ์

สุภาพบุรุษในมอสโก บอกเล่าเรื่องราวชีวิตที่ถูกลงโทษของเคานต์
อเล็กซานเดอร์ อีลิช รอสตอฟ ชายชนชั้นสูงที่นิยามตัวเองว่าเป็น *สุภาพบุรุษ*
เขาคณนี้ต้องใช้ชีวิตอยู่ในโรงแรมหรูตลอดอายุขัย (ซึ่งก็ฟังดูไม่เลวเลยนะ)
ต้องเฝ้ามองผู้คนผ่านมาและผ่านไป ยุคสมัยเปิดม่านและปิดม่าน อุดมการณ์
แบ่งบานและล่มสลาย

นักอ่านจะพบว่า รอสตอฟมองสารพัดเรื่องเหล่านี้ด้วยแว่นตาของ
ชนชั้นสูง ผ่านเลนส์อันสวยหรูและทรงภูมิของชายที่ไม่ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ
ชายที่มีกิจวัตรหลักคือการอ่านหนังสือและคุยเรื่องอาหารเรียกน้ำย่อยกับไวน์
และชายที่ไม่เคยรู้ถึงความยากจนคืออะไร

จึงไม่น่าแปลกใจเลยที่เอมอร์ โทวล์ส เลือกลำเลียงเรื่องผ่านมุมมอง
บุคคลที่สาม เปิดกว้างให้นักอ่านมีโอกาสสังเกตเห็นแนวคิด อคติ และ
ข้อบกพร่องบางอย่างที่ซ่อนอยู่ในแว่นตาของท่านเคานต์ เพราะคนที่เรา
เชื่อว่าเป็น “คนดี” ก็ใช่ว่าจะมองและประพฤติตัวถูกต้องไปหมดเสียหน่อย
(ประวัติศาสตร์พิสูจน์สิ่งนี้เป็นประจำ)

แต่ก็น่าสนใจที่เมื่อเรื่องดำเนินไป นักอ่านจะพบว่าแว่นตาของ
สุภาพบุรุษคนนี้ก็ใช่ว่าจะเหมินเฉยต่อกาลเวลา แว่นตานี้ปรับตัวบ้าง
ไหลลื่นบ้าง และเติบโตตามยุคสมัยบ้าง (ส่วนนี้ไม่ขอเล่ารายละเอียด
ให้นักอ่านเสียอรรถรสก่อน) – บางความคิดและการกระทำก็เรียกได้ว่าล้าสมัย
เกินสังคมบางประเทศจนน่าตกใจ จนเปิดเผยอคติในแว่นตาที่นักอ่าน
ใช้มองรอสตอฟเสียเองในบางครั้ง ส่งผลให้เราก็ต้องปรับแว่นตาของเรา
เช่นกัน

อีกจุดที่โดดเด่นน่าคิดคือ คำว่า *สุภาพบุรุษ* คำนี้ในความคิดของ รอสตอฟมีความหมายเช่นไร สังคมในอดีตคิดว่า *สุภาพบุรุษ* คืออะไร *สุภาพบุรุษ* ของรอสตอฟแตกต่างหรือเหมือนกับนิยามที่ชนชั้นต่าง ๆ ให้ไว้ อย่างไรบ้าง คำว่า *สุภาพบุรุษ* และ *ผู้ดี* แตกต่างกันอย่างไร และ *สุภาพบุรุษ* ในยุคปัจจุบันเปลี่ยนความหมายจากยุคศักดินาอย่างไร คำถามเหล่านี้ จะช่วยให้เราเห็นภาพจุดยืนของรอสตอฟท่ามกลางการปะทะกันของยุคสมัย อันร้อนระอุได้ไม่มากก็น้อยเลยทีเดียว

แพรวสำนักพิมพ์

คำนำผู้แปล

ทุกวันช่วงที่แปล *สุภาพบุรุษในมอสโก* คือการเดินทาง หนังสือเล่มนี้ พาผมพ้นจากกรุงเทพฯ หนีจากยุคสมัยของโรคระบาด ไปสู่ชีวิตของ เคนต์รอสตอฟในฐานะนักโทษในโรงแรมเมโทรโพลช่วงหลังการปฏิวัติ บอลเชวิค สัมผัสการผจญภัยของผู้ติดยาและผู้มีปากเสียงคม ทว่าจิตใจ แอบอ่อนไหว (บางครั้งก็อ่อนแอเหมือนเราๆ ท่านๆ) เรื่องดำเนินจากช่วง เข้มข้นที่สุดของการปฏิวัติชนชั้นกรรมาชีพในรัสเซีย ไปจนถึงตอนจบ ที่สนุกเข้มข้นแบบที่ไม่ได้เจอในหนังสือนิยายมานานแล้ว

โอเคด้วยหนังสือเล่มนี้เกิดเมื่อคุณเอมอร์ โทวอลล์ ไปพักโรงแรมหรู แห่งหนึ่งที่สวิตเซอร์แลนด์ซึ่งเขาไปเป็นประจำ ระหว่างรับประทานอาหาร คุณเอมอร์เหลียวมองแขกรอบตัว แล้วเกิดสงสัยว่าจะเป็นยังไงนะ ถ้าจะต้อง มาใช้ชีวิตในโรงแรมแบบนี้ ในโรงแรมที่กรุงมอสโกยังมีเด็กหญิง ธิดาของการปฏิวัติแต่ใคร่รู้เกี่ยวกับกิจวัตรของเจ้าหญิง หัวหน้านักงานเสิร์ฟผู้มีนิ้วมือ พลั้วคล่องดุจเทพเจ้า ดาราหญิงกับชุดกระโปรงซึ่งวิดลั่นลงพื้นในยามราตรี ข้าราชการชาวยูเครนผู้โปรดปรานการศึกษาความฟอนพะของสังคมนิยม ผ่านภาพยนตร์ฮอลลีวูด เจ้าหน้าที่พรรคผู้ทำให้สลากบนขวดไวน์กลายเป็น ประเด็นทางการเมือง ไปจนถึงแมวตาเดียว “เจ้าที่” ของโรงแรมโบราณแห่งนี้ ทั้งหมด (และอื่นๆ อีกมากมาย) ดำเนินไปภายใต้หลังคาของโรงแรมเมโทรโพล

ขอบคุณสำนักพิมพ์ที่ให้ผมมีโอกาสได้ทำงานกับหนังสือสนุก ๆ เล่มนี้ ขอคุณทางบรรณาธิการ ทีมงานซึ่งตรวจแก้ดูแลต้นฉบับแปลให้เรียบร้อย และสุดท้ายคือขอบคุณผู้อ่านทุกท่านครับ

ภาณุ บุรุษรัตนพันธุ์

ក្រុងម៉ាស៊ីន ឆ្នាំ 1922

ฉันยังจำได้แม่น

เมื่อมันเดินมาในฐานะผู้เยื่อน
แล้วสถิตอยู่ชั่วคราวในหมู่เรา
ท่วงทำนองละม้ายเสียงร้องแมวภูเขา

ไซร้แล้ว จุดประสงค์ของเราอยู่ที่ใด

เหมือนคำถามมากมาย
ฉันตอบข้อนี้
ด้วยการปกปิดเลือกแพร์ ไม่รู้ไม่เห็น

โค้งอ้อลา ฉันกล่าววราตรีสวัสดิ์
และผ่านออกไปทางประตูระเบียง
สู่ความงามสง่าเรียบง่าย
แห่งฤดูใบไม้ผลิอันสบายอีกครา

แต่เท่าที่ฉันรู้จักคือ :

มันไม่ได้หลงหายกลางใบไม้ปัดปลิวที่จัตุรัสปีเตอร์
มันไม่ได้อยู่ปะปนกับเก้าอี้ในโถงการของเหล่าบัณฑิต
มันไม่ได้อยู่ในชินัวชีรีเจดีย์สีน้ำเงินของเธอ

มันไม่ได้อยู่ในกระเป๋ายานม้าของพรอนสกี
ไม่อยู่ในโคลงซอนเนตของเชกสเปียร์บทที่สามสิบ วรรคที่หนึ่ง
ไม่อยู่ในช่องหมายเลขยี่สิบเจ็ดสี่แดง...

มันอยู่ที่ไหนแล้วตอนนี้ (บรรทัดที่ 1 ถึง 19)

เคานต์อเล็กซานเดอร์ อีลิช รอสตอฟ

ปี 1913

21 มิถุนายน ปี 1922

การปรากฏตัวของเคนต็อเล็กซานเดอร์ อีลิช รอสตอฟ
ต่อหน้าคณะกรรมการฉุกเฉิน
แห่งพลาธิการกิจการภายในของประชาชน

ประธาน : สหายวี. เอ. อิกนาตอฟ, เอ็ม. เอส. ซาคอฟสกี,
เอ. เอ็น. คอซาเรฟ
อัยการผู้สั่งฟ้อง : เอ. วาย. วิชินสกี

อัยการวิชินสกี : ระบุชื่อด้วย

รอสตอฟ : เคนต็อเล็กซานเดอร์ อีลิช รอสตอฟ ผู้รับพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์เซนต์แอนดรูว์ สมาชิกสโมสรรัจอกี้ ประธานชมรม
ล่าสัตว์

วิชินสกี : คุณจะเก็บยศถาบรรดาศักดิ์เอาไว้ก็ได้ มันไม่มีความหมายสำหรับ
ใครอีกแล้ว แต่เพื่อประโยชน์ในการบันทึก คุณคืออเล็กซานเดอร์ รอสตอฟ
เกิดที่นครเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก วันที่ 24 ตุลาคม ปี 1889 ใช่หรือไม่

รอสตอฟ : ผมเอง

วิชินสกี : ก่อนอื่นขอบอกไว้หน่อย ผมว่าเรายังไม่เคยเห็นเส้นนอกใคร
ระดับกระดุมมากมายเท่านี้มาก่อน

รอสตอฟ : ขอบคุณ

วิชินสกี : ไม่ใช่คำชมนะ

รอสตอฟ : ถ้าเช่นนั้น ผมขอทำควลเพื่อความแล้วใจ

[เสียงหัวเราะ]

เลขาธิการอิกนาตอฟ : ห้องพิจารณาโปรดยู่ในความสงบ

วิชนสกี : ที่อยู่ปัจจุบันล่ะ

รอสตอฟ : ห้องสวีต 317 โรงแรมเมโทรโพล มอสโก

วิชนสกี : อยู่ที่นี้มานานแค่ไหนแล้ว

รอสตอฟ : อยู่มาตั้งแต่วันที่ห้าของเดือนกันยายน ปี 1918 เกือบสี่ปีแล้ว

วิชนสกี : ประกอบอาชีพอะไร

รอสตอฟ : สุภาพบุรุษไม่มีอะไรต้องทำมาหากิน ทราบไว้ด้วย

วิชนสกี : ถ้าอย่างนั้น วัน ๆ คุณทำอะไรบ้าง

รอสตอฟ : ไปดินเนอร์ สนทนา อ่านหนังสือ ครุ่นคิด พิธีร์ตองเล็กน้อยทั่วไป

วิชนสกี : คุณเขียนบทกวีด้วยใช่ไหม

รอสตอฟ : เป็นที่ทราบกันคือผมใช้ปากกาเป็นอาวุธ

วิชนสกี : [ชูแผ่นพับ] คุณคือผู้เขียนบทกวีขนาดยาว มันอยู่ที่ไหนแล้วตอนนี้
เมื่อปี 1913 ใช่หรือไม่

รอสตอฟ : ก็ระบุอยู่ว่าผมเป็นคนเขียน

วิชนสกี : คุณเขียนขึ้นมาทำไม

รอสตอฟ : มันร่ำร้องต้องการจะถูกเขียน ผมบังเอิญนั่งอยู่ที่โต๊ะตัวนั้น
ในเช้าวันนั้น ตอนที่มันเรียกร้องต้องการพอดี

วิชนสกี : ที่ว่านั่นคือที่ไหน

รอสตอฟ : ห้องนั่งเล่นทิศใต้ที่บ้านโมงยามความเชชม

วิชนสกี : โมงยามความเชชมคือ?

รอสตอฟ : คฤหาสน์ของตระกูลรอสตอฟ ที่เมืองนิจนีนอฟโกรอด

วิชนสกี : อ้าใช่ๆ เหมาะนะ แต่ขอกลับไปเรื่องบทกวีของคุณ

บทกวีเผยแพร่ในช่วงปีที่มีการปราบปรามหนัก หลังการปฏิวัติล้มเหลว

เมื่อปี 1905 ซึ่งหลายคนมองว่าเนื้อความในนั้นคือการปลุกระดม

คุณเห็นด้วยกับการวิเคราะห้ดังกล่าวหรือไม่

รอสตอฟ : บทกวีทุกบทคือการปลุกระดม

วิชนสกี : [ดูเนื้อความในบันทึก] แล้วในฤดูใบไม้ผลิปีถัดไป คุณเดินทาง
จากรัสเซียไปกรุงปารีสใช่ไหม...

รอสตอฟ : พอจำได้ว่าต้นแอปเปิ้ลออกดอก ก็น่าจะใช่ล่ะ ตามรูปการณ้แล้ว

น่าจะเป็นฤดูใบไม้ผลิ

วิซินสกี : ระบุชัดๆ คือวันที่ 16 พฤษภาคม เอาละ เราเข้าใจเหตุผลที่คุณ
ลี้ภัยออกนอกประเทศ และเรายังเห็นใจระดับหนึ่งด้วยซ้ำกับสถานการณ์
ที่บีบบังคับให้คุณต้องทำอย่างนั้น แต่ที่เรากังวลคือการกลับมาของคุณ
ในปี 1918 มีข้อสงสัยว่าคุณกลับมาด้วยเจตนาเพื่อจับอาวุธต่อต้านหรือเปล่า
ไม่ว่าจะเป็นเพื่อสนับสนุนหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อการปฏิวัติก็ตาม

รอสตอฟ : สำหรับกรณีนั้น ผมเกรงว่าพันวิยจะจับอาวุธแล้ว

วิซินสกี : แล้วคุณกลับมาทำไม

รอสตอฟ : ผมคิดถึงอากาศบ้านเรา

[เสียงหัวเราะ]

วิซินสกี : แคนต์รอสตอฟ ดูเหมือนคุณไม่ได้ตระหนักอย่างจริงจัง
ถึงสถานะของคุณ และยังไม่แสดงความเคารพต่อคณะบุคคลที่ประชุมกันอยู่
เบื้องหน้าคุณตรงนี้ด้วย

รอสตอฟ : สมัยก่อนองค์จักรพรรดินี้ก็ทรงต่อว่าผมแบบนี้เหมือนกัน

อิกนาตอฟ : ขออนุญาตนะ อัยการวิซินสกี...

วิซินสกี : ครับ เลขาธิการอิกนาตอฟ

อิกนาตอฟ : แคนต์รอสตอฟ ผมไม่สงสัยเลยว่าหลายคนในห้องนี้
ประหลาดใจในเสน่ห์ของคุณนัก แต่ผมคนหนึ่งจะไม่ประหลาดใจเลย
แม้แต่น้อย ประวัติศาสตร์บอกชัดว่าเสน่ห์คือไม้ตายสุดท้ายของ
เหล่าอภิลิทธิชน ที่ผมประหลาดใจคือ เหตุใดจึงกลายเป็นว่าผู้เขียนบทวิ
ดงกล่าวถึงเป็นคนไร้เป้าประสงค์ในชีวิตเช่นนี้

รอสตอฟ : ผมใช้ชีวิตโดยเข้าใจเสมอว่ามีแต่พระเจ้าเท่านั้นที่ล่วงรู้
เป้าประสงค์ในชีวิตมนุษย์

อิกนาตอฟ : จริงแท้ ยิ่งสะดวกสบายเข้าทางคุณเลยสินะ

[คณะกรรมการพักลีลาสองนาทีก่อน]

อิกนาตอฟ : อเล็กซานเดอร์ อิลิช รอสตอฟ พิจารณาตามข้อเท็จจริงจาก
ปากคำของคุณเอง เราคงสรุปเป็นอื่นไปไม่ได้นอกจากว่า คนตาบอด
ผู้เขียนบทกวี มันอยู่ที่ไหนแล้วตอนนี้ ได้ยอมจำนนอย่างราบคาบแก่ทัศน
อันเป็นทฤษฎีแห่งชนชั้นตนเอง และบัดนี้ก็ทำตัวเป็นปฏิบัติต่ออุดมการณ์
ซึ่งครั้งหนึ่งเขาเคยสนับสนุน จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ตามวิสัยแล้ว
เราจะต้องนำตัวคุณออกจากห้องนี้แล้วยิงเป้าเสีย ทว่าสมาชิกพรรค
ระดับอาวุโสบางท่านยังนับคุณเป็นหนึ่งในวีรบุรุษยุคก่อนการปฏิวัติ
ดังนั้นคณะกรรมการชุดนี้จึงลงความเห็นว่าคุณควรกลับไปยังโรงแรม
ซึ่งคุณชื่นชอบักหนา แต่ขอให้เข้าใจตรงกันว่า หากคุณก้าวเท้าออกจาก
โรงแรมเมโทรโพลเมื่อใด คุณจะถูกยิงเมื่อนั้น คดีต่อไป

คำสั่งภายใต้ลายเซ็นของ

วี. เอ. อิกนาตอฟ

เอ็ม. เอส. ซาคอฟสกี

เอ. เอ็น. คอซาเรฟ

ภาคหนึ่ง

1922

ทึบถ่านกุด

เวลาหกโมงครึ่ง วันที่สี่สิบเอ็ด เดือนมิถุนายน ปี 1922 เมื่อแคนต์
อเล็กซานเดอร์ อีลิช รอสตอฟ ถูกคุมตัวออกจากประตูพระราชวังเครมลิน
ไปทางจัตุรัสแดง อากาศเย็นสบาย ท้องฟ้าแจ่มจ้า เขาก้าวเดินพลางยืดอก
สุดหายใจเต็มปอดเหมือนตอนกำลังว่ายน้ำ ท้องฟ้าเป็นสีฟ้าจัด ตัดกับ
สีสนิมยดโดมมหาวิหารนักบุญเบซิล ซึ่งเจตนาทาสีให้ขบกันและกัน ชมพู
เขียว และทอง หอบประกายสดใส ราวกับการชื่นชมบูชาพระเจ้าคือจุดประสงค์
หนึ่งเดียวของการมีศาสนา แม้แต่สาว ๆ บอลเชวิคซึ่งยืนเสวนากันอยู่
ตรงหน้าต่างห้างสรรพสินค้าของรัฐ ก็ดูจะแต่งกายสีสดใสรับกับบรรยากาศ
ช่วงท้ายของฤดูใบไม้ผลิ

“สวัสดี คุณพ่อค้า” ท่านแคนต์ร้องทักพี่โอดอร์ที่ขอบจัตุรัส
“แบล็กเบอร์รี่มาเร็ววันนี้!”

ท่านแคนต์ก้าวเดินว่องไวโดยไม่รอฟังคำตอบจากพ่อค้าที่กำลังงงวย
หนวดซึ่งจัดทรงด้วยซี่ผึ้งสยายออกเหมือนปีกนกนางนวล เขาเดินผ่านทาง
ประตูรีเชอร์เร็กซ์ หันหลังให้พุ่มไม้แลคแห่งสวนอเล็กซานเดอร์ และ
มุ่งหน้าไปยังจัตุรัสเรียดอร์ ที่ตั้งของโรงแรมเมโทรโปลอันสง่างาม เมื่อมาถึง
ประตูทางเข้า ท่านแคนต์ก็ขยิบตาให้ปาเวล พนักงานเปิดประตูกะบาย
แล้วหันมาหาทหารสองนายที่เดินตาม พร้อมยื่นมือให้จับอ้าลา

“ขอบคุณเธอทั้งสองที่มาส่งฉันโดยสวัสดิภาพ จากนั้นคงไม่ต้องรบกวน

“ให้ช่วยอะไรแล้วละ”

แม้ทั้งสองเป็นทหารร่างกำยำ แต่ก็ยังต้องเงยหน้ามองท่านแคนต์ผ่านกะบังหมวก ด้วยสมาชิกสิบชั่วอายุในตระกูลรอสตอฟล้วนสูงสง่ากว่าหนึ่งร้อยเก้าสิบเซนติเมตรเช่นท่านแคนต์

“ยังต้องไปต่อ” คือคำตอบของทหารคนที่ดูห้าวกว่า เขาตะเพนท้ายป็นตนเอง “เราต้องส่งคุณให้ถึงห้อง”

ในลอบบี้ ท่านแคนต์โบกมือทักทายทั้งอาร์คาดีผู้สุขุม (ซึ่งดูแลแผนกต้อนรับส่วนหน้า) และวาเลนตินาผู้น่ารัก (ซึ่งกำลังปิดฝุ่นรูปปั้น) แม้ท่านแคนต์จะโบกมือทักทายทั้งสองแบบนี้มาแล้วนับร้อยนับพันครั้ง ทั้งสองกลับเบิ่งตาโตจ้องมอง เป็นปฏิกิริยาตอบรับแบบที่เราจะเจอเมื่อมาถึงงานเลี้ยงอาหารค่ำโดยลิ้มสวมกางเกง

เมื่อเดินผ่านเด็กหญิงผู้โปรบรานสีเหลืองและกำลังนั่งอ่านนิตยสารที่เก้าอี้ตัวโปรตในลอบบี้ ท่านแคนต์ก็หยุดกึกตรงหน้าต้นปาล์มกระถาง แล้วหันมาพูดกับผู้คุมทั้งสอง

“ขึ้นบันไดหรือใช้ลิฟต์ดีละ คุณสุภาพบุรุษ”

ทหารทั้งสองมองหน้ากัน มองหน้าท่านแคนต์ แล้วหันมามองหน้ากัน ชัดเจนว่าตัดสินใจไม่ได้

ถ้าอยู่ในสนามรบแล้วจะไปสู้ใครเขาได้ ท่านแคนต์นึก หากแค่จะขึ้นขึ้นบันด้วยวิธีไหนยังเลือกไม่ได้เลย

“บันไดก็แล้วกัน” ท่านแคนต์ถือวิสาสะเลือกให้ แล้วก้าวขึ้นบันไดที่ละสองขั้น ซึ่งเป็นนิสัยติดตัวตั้งแต่สมัยเรียน

พอถึงชั้นสาม ท่านแคนต์เดินตามทางเดินปูพรมแดงสู่ห้องสวีทของเขา ซึ่งประกอบด้วยห้องนอน ห้องน้ำ ห้องรับประทานอาหาร และห้องนั่งเล่นกว้างใหญ่ มีหน้าต่างสูงเกือบสามเมตรพร้อมวิวต้นลิ้นเดนที่จัดรัสเซียเตอร์ และ ณ ที่นั่นเอง เรื่องหยาบต่ำประจำวันรอคอยเขาอยู่ เบื้องหน้าประตูห้องที่เปิดอ้า เขาพบร้อยเอกจากหน่วยทหารผู้คุม ยืนอยู่กับปาชาและเปตยา พนักงานยกกระเป๋าของโรงแรม สองหนุ่มสบตาท่านแคนต์อย่างกระอักกระอ่วน เห็นได้ชัดว่าพวกเขาถูกบังคับกะเกณฑ์ให้ทำภารกิจ

บางอย่างที่ไม่อยากทำ ท่านเคานต์กล่าวกับนายทหารคนนั้นว่า

“นั่นมันเรื่องอะไรกันหรือ ผู้กอง”

ผู้กองดูไม่แปลกใจนักกับคำถาม เขาถูกฝึกมาอย่างดีให้รักษาปฏิริยา
นิ่งเฉย

“ผมมาพาคุณไปที่พักของคุณ”

“ก็ นี่คือนี่พักของผม”

ผู้กองตอบพร้อมเปลือยบาง ๆ “เกรงว่าตอนนี้ไม่ใช่เสียแล้วครับ”

ปาซาและเปเตยายังอยู่ที่ห้องสวีต ผู้กองนำท่านเคานต์และทหารผู้คุม
ขึ้นบันไดพนักงาน ซึ่งซ่อนอยู่หลังบานประตูเสนาธรรมดา ณ แกนกลางของ
โรงแรม ช่องบันไดแสงสลัวหักเลี้ยวซ้ายที่ขวาที่ทุกห้าชั้นคล้ายบันไดของ
หอระฆัง พวกเขาเดินขึ้นไปสามชั้น ก็ถึงประตูที่เปิดออกสู่เฉลียงทางเดิน
แคบ ๆ ที่มีห้องน้ำและห้องนอนหกห้อง หน้าตาชวนให้นึกถึงห้องพักของ
นักบวชในอาราม ห้องใต้หลังคานี้เดิมสร้างไว้เป็นที่พักของบัตเลอร์และ
แม่บ้านประจำตัวที่ติดตามแขกของโรงแรม ต่อมาเมื่อธรรมเนียมการเดินทาง
พร้อมคนรับใช้ติดสอยห้อยตามเริ่มพ่ายยุคนั้น ห้องที่ไม่ได้ใช้งานเหล่านี้
จึงมีไว้ใช้เฉพาะกรณีฉุกเฉินตามแต่โอกาส ซึ่งนับแต่นั้นมันก็กลายเป็น
ที่เก็บของ เก็บไม้กระดาน เฟอร์นิเจอร์หักพัง และขยะบรรดา

ก่อนหน้านั้นในวันเดียวกันนั้น ทางโรงแรมได้จัดแจงเคลียร์ข้าวของ
ออกจากห้องห้องหนึ่งซึ่งอยู่ใกล้ช่องบันไดที่สุด เหลือไว้แต่เตียงเหล็ก
โต๊ะเขียนหนังสือสามขา และฝุ่นหนานับทศวรรษ มุมใกล้ประตูมีตู้เก็บของ
ทรงแคบเหมือนตู้โทรศัพท์ คล้ายมีคนนึกสงสารเอามาเติมให้ ส่วนเพดานนั้น
ลาดลงตามมุมหลังคา โดยเอียงต่ำลงเรื่อย ๆ จากประตูไปยังผนัง บริเวณ
เดียวของผนังห้องชั้นนอกที่ท่านเคานต์ยืนตัวตรงได้โดยศีรษะไม่ชนเพดาน
คือบริเวณหน้าต่างหลังคาซึ่งมีขนาดเท่ากระดานหมากรุก

จากโถงทางเดิน ทหารสองคนที่คุมตัวท่านเคานต์มองดูเหตุการณ์อย่างสนใจ ผู้กองคนดีชี้แจงว่าเขาสั่งให้พนักงานยกกระเป๋าทั้งสองช่วยท่านเคานต์ย้ายข้าวของไปที่ห้องพักใหม่จะพอรองรับได้

“แล้วข้าวของที่เหลือล่ะ”

“ก็จะกลายเป็นสมบัติของประชาชน”

เล่นกันแบบนี้สินะ ท่านเคานต์คิด

“ได้สิ”

ท่านเคานต์ลงบันไดไปเร็วปรือ ทหารผู้คุมเร่งฝีเท้าตาม กระบอกปืนยาวกระทบผนังส่งเสียงดัง พอถึงชั้นสาม เขาก็มุ่งหน้าตามโถงทางเดินตรงไปยังห้องสวีต พนักงานยกกระเป๋าสองคนเงยหน้ามอง สีน้าอมทุกข์

“ไม่เป็นไระพวก” ท่านเคานต์ปลอบใจ แล้วเริ่มชี้สั่งการ “ชั้นนี้ชั้นนั้น แล้วก็หนังสือ ทั้งหมด”

ในบรรดาเฟอร์นิเจอร์ที่ได้ย้ายไปยังห้องพักใหม่ มีเก้าอี้พนักสูงสองตัว โต๊ะรับแขกสไตล์ตะวันตกของท่านย่า จานชามกระเบื้องชุดโปรด เขาเลือกโคมไฟตั้งโต๊ะสองดวงทำจากไม้มะเกลือแกะสลักเป็นรูปช้าง ภาพเหมือนของน้องสาวนามเฮเลนา ซึ่งจิตรกรใหญ่เชรอฟวาดไว้เมื่อครั้งพำนักที่บ้านโม่งยามความเชชมเป็นช่วงสั้นๆ ในปี 1908 เขายังไม่ลืมหีบหุ้มหนังซึ่งมีคนสั่งทำให้เขาโดยเฉพาะจากร้านแอสเปรย์ในกรุงลอนดอน เพื่อนสนิทของเขา มิซดา ตั้งชื่อให้หีบนั้นอย่างเหมาะสมเจาะว่า “ท่านทูต”

มีคนช่วยส่งเคราะห์นำหีบเดินทางใบหนึ่งของท่านเคานต์มาไว้ในห้องนอน ทันทีที่พนักงานยกกระเป๋าทั้งสองขนของทั้งหมดขึ้นชั้นบน ท่านเคานต์ก็จัดแจงเอาเสื้อผ้าและของใช้ส่วนตัวลงหีบเดินทาง เมื่อสังเกตเห็นทหารสองนายหมายตาบรันดีสองขวดบนหิ้ง เขาเลยคว้าใส่หีบมาด้วย เมื่อขนหีบขึ้นไปเรียบร้อยแล้ว ในที่สุดเขาก็ไปที่โต๊ะเขียนหนังสือ

พนักงานยกกระเป๋าสองคนเข้าไปจับมุมโต๊ะเตรียมยก เครื่องแบบฟ้าสดเริ่มเปรอะเปื้อนเพราะงานที่ทำ

“หนักเป็นต้นเลยนะเนี่ย” เด็กทหารอีก

“ปราสาทคือปรการของพระราชา” ท่านเคานต์ให้ข้อสังเกต “โต๊ะ

เขียนหนังสือคือปรាកการของสุภาพบุรุษ”

ช่วงที่พนักงานยกกระเป๋าทั้งสองยกโต๊ะเก้าอี้ออกมาตามโถงทางเดิน นาฬิกาตั้งพื้นทรงสูงประจำตระกูลซึ่งถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง ตีบอกเวลาแปดนาฬิกาอย่างอาดูร ผู้กองกลับไปพักใหญ่แล้ว ส่วนทหารผู้คุมก็เริ่มเบื่อหน่ายแทนจะระราน ยืนฟังผนังพลาซเซียซึบหรือลบนพื้นไม้ปาร์เกต์ ขณะที่ห้องนั่งเล่นกว้างใหญ่กำลังอาบแสงแดดจ้าแห่งครีษมายันของกรุงมอสโก

ท่านเคานต์เดินมาตรงหน้าต่างมูมทิศตะวันตกเฉียงเหนือของห้องสวีตตาเหม่อเลว้า ใจนึกถึงความหลัง เขาเคยยืนเหม่อตรงนั้นมาแล้วก็ชั่วโมงที่เช้าที่เขาสวมเสื้อคลุมพร้อมถ้วยกาแฟในมือ เฝ้ามองดูผู้โดยสารเดินทางมาจากนครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กก้าวออกจากแท็กซี่ เหนื่อยล้าจากการเดินทางโดยรถไฟมาตลอดคืน ก็ค่าคินแห่งฤดูหนาวที่เขาเฝ้ามองหิมะโปรยปราย โดยมีเงาร่างคนตัวลั่นหนาเดินผ่านใต้แสงไฟถนน ชั่วขณะนั้นเอง ที่ด้านเหนือสุดของจัตุรัส นายทหารหนุ่มแห่งกองทัพบกคนหนึ่งเร่งรุดขึ้นบันไดโรงละครบอลชอย หลังพลาดการแสดงครึ่งชั่วโมงแรกของค่าคินไปแล้ว

ท่านเคานต์ยิ้มเมื่อนึกถึงตนเองในวัยหนุ่ม ตัดนิสัยชอบเข้าโรงละครในช่วง *อองแตร*¹ หลังจากยืนยันกับเพื่อนฝูงในสโมสรชาวอังกฤษว่าเขาดื่มต่อไปอีกแก้วเดียว เขาก็จบตรงแก้วที่สาม ก่อนจะรีบขึ้นรถม้าซึ่งรออยู่ด้านนอก เหาะข้ามเมือง แล้วเดินลี้วขึ้นบันไดโรงละคร หายเข้าไปในประตูทองคำ เช่นเดียวกับชายหนุ่มคนนี้เอง และในช่วงที่นักบัลเลต์กำลังแสดง *โซวีลีลา* ดงามบนเวที ท่านเคานต์ก็จะกระซิบขอทางเป็นภาษาฝรั่งเศส *เอ็กคูเซมัว* เพื่อไปยังที่นั่งประจำในแถวที่ยี่สิบ ซึ่งมีวิวิเศษให้เล็งบรรดาสุภาพสตรีในบ็อกซ์ส่วนตัวได้ถนัดตา

สายเสมอ...ท่านเคานต์คิดพลางถอนใจ รสชาติอันโอชะของวัยหนุ่มสาว

จากนั้นเขาก็หันหลังกลับทันควัน และเดินลี้วลาห้องสวีต เริ่มด้วยการชื่นชมพื้นที่กว้างใหญ่ของห้องนั่งเล่นซึ่งมีโคมไฟระย้าถึงสองซอ ชื่นชม

¹ การแสดงสลับฉากในช่วงต้นของการแสดงหลัก

แผนผังทาสีสวยของห้องดินเนอร์เล็ก พร้อมมกลไกซับซ้อนของลูกบิดประตูทองเหลืองสำหรับล็อกประตูสองชั้นของห้องนอน พุดได้ว่าเขาสำรวจการตกแต่งภายในราวกับลูกค้าที่มาดูห้องเป็นครั้งแรก พอเข้าห้องนอน ท่านเคานต์ก็มาหยุดที่โต๊ะหน้าหินอ่อนซึ่งมีไว้วางของสะสมแปลกตา เขาหยิบกรรไกรเล่มโปรดของน้องสาว ตัวกรรไกรทำเป็นรูปนกกระยาง ใบมีดยาวทำเป็นจะอยปากนก สกรูสีทองตรงจุดหมุนแทนนัยน์ตา ตัวกรรไกรเสนบอบบางจนเขาแทบสอदनี้วเข้าไปในห้วงไม่ได้

ท่านเคานต์มองห้องพักจากด้านหนึ่งไปจรดอีกด้าน กวาดตาดูว่ามีอะไรบ้างที่ต้องทิ้งไว้ ไม่ว่าจะเป็นสมบัติของรักของหวง เครื่องเรือนและศิลปวัตถุใดก็ตามที่เขาคัดมาที่ห้องสวีตนี้เมื่อสี่ปีก่อน ก็เรียกได้ว่าผ่านการคัดสรรมาดีที่สดุจรร่อนเมลิ็ดข้าวออกจากกลบ หันที่ที่รู้ข่าวชาร์ถูกประหารชีวิต ท่านเคานต์ก็มุ่งหน้าออกจากกรุงปารีสทันที ใช้เวลาเดินทางยี่สิบวันดั้นด้นข้ามหกประเทศ หลบหลีกการบพุ่งของแปดกองพันจากหกประเทศ จนในที่สุดก็มาถึงบ้านโม่งยามความเชชมเมื่อวันที่เจ็ดของเดือนสิงหาคม ปี 1918 ทั้งเนื้อทั้งตัวมีเบ็ดดหลังเพียงใบเดียว เขาพบว่าแม้สถานการณ์ในชนบทเปราะบางพร้อมลูกสือ และคฤหาสน์ก็จมอยู่ในอารมณ์วิตก แต่ท่านย่าหรือเคาน์เตสยังคงนั่งสงบตามนิสัยของท่าน

“ซาซา” ท่านย่ากล่าวโดยไม่ลุกจากเก้าอี้ “ดีใจเหลือเกินที่หลานมาทำอะไรน่าดู มาดื่มชากับย่าสิ”

หลังจากเขาอธิบายถึงความจำเป็นที่ท่านต้องเดินทางออกจากประเทศ และอธิบายการเดินทางที่เขาตระเตรียมไว้ให้ เคาน์เตสก็ตระหนักดีว่าท่านไม่มีทางเลือกอื่น ท่านยังเข้าใจอีกด้วยว่าแม้คนรับใช้ทุกคนเต็มใจติดสอยห้อยตาม แต่ท่านมีผู้ติดตามได้เพียงสองคนเท่านั้น และยังตระหนักอีกด้วยว่า ท่าไม้หลานชายคนนี้ ทายาทคนเดียวที่ท่านเลี้ยงมาตั้งแต่วัยสิบขวบ จึงไม่อาจร่วมทางไปกับท่านได้

เมื่อครั้งท่านเคานต์อายุเจ็ดขวบ เขาแพ้เกมในเกมหมากฮอสกับเพื่อนข้างบ้าน ราบคาบถึงขั้นต้องหลังน้ำตาและก่นด่าสาปแช่ง กระดานล้มตัวหมากกระจายเกลื่อนพื้น ท่านพ่อเคื่องที่ลูกชายไร้น้ำใจนักกีฬา จึงสั่งสอนลูก

และสั่งให้ขึ้นไปห้องนอนโดยไม่ต้องกินมื้อเย็น ท่านแคนตันน้อยยึดกำ
ชายผ้าห่มแน่นอย่างขมขื่น ท่านยาเดินเข้ามาหาในห้อง นั่งลงที่ปลายเตียง
แล้วปลอบ “ความพ่ายแพ้ะไม่มีอะไรดีให้พูดถึงหรอก” ท่านเริ่ม “และเด็ก
บ้านโอโบลเลนสกีคนนั้นก็น่ารำคาญนัก แต่ซาชาหลานรัก ทำไมหลานถึงยอม
ให้เขาได้สาแก่ใจด้วยการแสดงออกอย่างนั้นล่ะ” และด้วยสำนึกเช่นนี้เอง
ท่านแคนตันและท่านยาก็อำลากันโดยปราศจากน้ำตา ณ ท่าเรือปีเตอร์ฮอฟ
จากนั้นท่านแคนตันก็กลับมาเพื่อดูแลการปิดอุทยานประจำตระกูล

ลำดับงานที่ต้องทำคือกวาดปล่องไฟ รื้อของออกจากตู้เก็บอาหาร
ห่มห่อเฟอร์นิเจอร์ ก็ไม่ต่างจากเมื่อครอบครัวเตรียมเดินทางกลับ
เซนต์ปีเตอร์สเบิร์กตามฤดูกาล ต่างไปก็เพียงครั้งนี้ต้องปล่อยหมาและม้า
ออกจากคอก และปลดบรรดาคนรับใช้ให้พ้นจากหน้าที่ หลังจากคัด
เฟอร์นิเจอร์ชิ้นงามที่สุดบางชิ้นของตระกูลรอสตอฟใส่รถม้าเพียงหนึ่งตู้
ท่านแคนตันก็ลั่นดาลประตู แล้วรุดไปยังมอสโก

คิดดูแล้วก็แปลกดี ท่านแคนตันนี้ขณะเตรียมตัวพร้อมลาจาก
ห้องสวีต ตั้งแต่จำความได้เราก็ต้องเรียนรู้ที่จะกล่าวอำลาเพื่อนฝูงญาติมิตร
เรามาส่งพ่อแม่และพี่น้องที่สถานีรถไฟ เราไปเยี่ยมญาติๆ ไปเข้าโรงเรียน
ประจำ ไปประจำการในกรมกอง เราแต่งงาน เดินทางไปต่างประเทศ
ส่วนหนึ่งของประสบการณ์มนุษย์คือการต้องเอามือกุมไหล่ผู้คนอยู่เป็นประจำ
กล่าวอวยพรให้เขาโชคดีมีชัย แล้วปลอบใจตัวเองว่าอีกไม่นานคงได้ยืน
ข้างคราว

ว่าประสบการณ์เหล่านี้ไม่ได้เตรียมใจเราให้กล่าวอำลาสมบัติแสนรัก
และแม้ประสบการณ์จะสอนกันได้ เราก็คงไม่อยากเรียน เพราะเอาเข้าจริง
เรารักและหวงแหนสมบัติข้าวของยิ่งกว่าญาติมิตรเสียอีก เราชนสมบัติ
บรรดามิตดิดัวไปตามที่ต่างๆ แม้จะต้องลำบากลำบากหรือมีค่าใช้จ่ายในการ
ขนย้ายเราก็ยอม เราหมั่นขัดฝุ่นเช็ดถูมัน และคอยเฝ้าเมื่อเด็กๆ ไปเล่นชน
ไก่เล็กๆ เราลงทุนทุ่มเทความทรงจำของเราทำให้มันยิ่งทวีคุณค่าความสำคัญ
มากทุกที เราจะหวนระลึกว่า ตู้เสื้อผ้าใบนี้ สมัยเด็กๆ เราชอบเข้าไปซ่อน
เชิงเทียนเงินเหล่านี้ก็ตั้งเรียงบนโต๊ะในวันคริสต์มาสอีฟ ผ้าเช็ดหน้าผืนนี้

ที่เธอเคยใช้ซับน้ำตา ฯลฯ กระทั่งเราจินตนาการไปว่าทรัพย์สินสมบัติที่เก็บสะสมมา
นี่ อาจเป็นเครื่องปลอบประโลมใจแท้จริงในวันที่เราไม่มีใคร

แต่แน่นอน วัตถุก็เป็นเพียงแค่วัตถุ

เช่นนั้นเอง เมื่อหย่อนกรรไกรเล่นน้อยของน้องสาวลงกระเป๋าท่าน
เคานต์ก็มองดูข้าวของมรดกประจำตระกูลที่หลงเหลืออยู่อีกครั้ง จากนั้นก็ปลงพวกมันจากใจดวงร้าวของเขาตลอดไป

หนึ่งชั่วโมงให้หลัง ท่านเคานต์ลงเตียงตัวสองहनบนเบาะที่นอนในห้อง
พักใหม่ เพื่อระบุว่าเสียงออดแอดของสปริงที่นอนนั้นอยู่ในคีย์อะไร (จีชาร์ป)
เขาสำรวจเฟอร์นิเจอร์ที่กองพะเนินรอบตัว พลังคำนึงถึงความไฝ
ฝันตอนวัยหนุ่มที่จะขึ้นเรือกลไฟไปฝรั่งเศส และขึ้นรถไฟด่วนไปมอสโก
แล้วทำไมเขาถึงอยากเดินทางตามเส้นทางนั้นนักหนานะ
ก็เพราะที่นอนมันทั้งเล็กทั้งแคบไงล่ะ!

ช่างน่าทึ่งเมื่อรู้ว่าโต๊ะแบบนั้นพับเก็บได้มิดชิดไร้ร่องรอย ใต้เตียง
มีลิ้นชักให้เก็บของ โคมไฟติดผนังขนาดกะทัดรัดส่องสว่างได้หนึ่งหน้ากระดาน
ของหนังสือพอตี การออกแบบที่เน้นประโยชน์ใช้สอยเปรียบเป็นดนตรีต่อ
ความคิดของคนหนุ่มสาว มันยืนยันถึงการใช้งานอย่างแม่นยำตรงตาม
วัตถุประสงค์และคำมั่นว่ามีการผจญภัยรออยู่ข้างหน้า ห้องพักแบบนี้
ไม่ต่างกับเคบินของกัปตันเรือดำน้ำที่โลกบาดาลใต้ทะเลลึกสองหมื่นโยชน์
เชื่อแน่ว่าเด็กผู้ชายคนไหนก็ตามที่มีความกล้าหาญแม้เพียงนิด จะพร้อม
ยอมแลกร้อยค่าเงินแสนสบายในวัง กับการได้โดยสารเรือดำน้ำ นอติลุส
แค่คืนเดียว

ก็นั่นละ ในที่สุดเขาก็มาอยู่จุดนี้

และอีกอย่าง ห้องพักครึ่งหนึ่งบนชั้นสองถูกพวกบอลเชวิคเหมา
ชั่วคราวเอาไว้ใช้พิมพ์ดีดออกคำสั่งทั้งวัน อย่างน้อยเมื่อมาอยู่ชั้นหกแบบนี้

เขาก็ได้ยินเสียงที่ตัวเองคิด²

ท่านแคนต์ลุกขึ้นยืน คีระกระแทกเพดานเข้าอย่างจัง

“ก็นั่นละ” เขาตอบ

เขาค่อยๆ เลื่อนเก้าอี้พนักสูงตัวหนึ่งหลบไปข้างๆ แล้วยกโคมไฟรูปช้างไปไว้ที่เตียง จากนั้นจึงค่อยเปิดหีบ เริ่มด้วยหยิบภาพถ่ายคณะผู้แทนมาวางไว้ในที่ที่ควรจะอยู่ ซึ่งก็คือบนโต๊ะเขียนหนังสือ จากนั้นก็หยิบบัตรสองชุดออกมา ตามด้วยนาฬิกาบอเวลาสองครั้งของท่านพ่อ แต่เมื่อเขาหยิบแว่นส่องดูโอเปร่าของท่านยามาวางบนโต๊ะ ท่านแคนต์ก็ได้ยินเสียงกระพือปีกทางหน้าต่างหลังคา ซึ่งแม้จะเป็นช่องสี่เหลี่ยมขนาดเล็กเท่าบัตรเชิญรวมดินเนอร์ เขาก็มองเห็นนกพิราบตัวหนึ่งบินมาเกาะที่ขอบหน้าต่างกรทองแดง

“อ้าว สวัสดิ์” ท่านแคนต์ทัก “ชอบใจที่อุตส่าห์แวะมา”

นกพิราบมองตอบด้วยสีหน้าราวกับแสดงกรรมสิทธิ์ จากนั้นก็เริ่มเอาเล็บข่วนกระจก แล้วใช้จะงอยจิกบานกระจกรั่วๆ

“อ้า ไช้” ท่านแคนต์ตอบ “ที่เธอว่ามาก็เข้าใจได้”

เขาดังท่าจะอธิบายเพื่อนบ้านรายใหม่ถึงสาเหตุที่ทำให้เขามาอยู่ที่นี่โดยไม่คาดคิด แต่แล้วก็ได้ยินเสียงกระแอมเบาๆ อยู่ที่โถงทางเดิน ไม่ต้องหันไปดูก็รู้ว่าเป็นอันเดรย์ ผู้จัดการภัตตาคารโอบยาร์สกีของโรงแรม เอกลักษณ์ของเขาคือการกระแอมเพื่อขอขุดจิ้งหว้า

ท่านแคนต์หันไปพยักหน้ากับนกพิราบเป็นนัยว่าขอตัวก่อน เดี่ยวค่อยกลับมาคุยกันใหม่ จากนั้นก็กลัดกระดุมเสื้อนอกจนเรียบร้อย เมื่อหันมา

² ข้อเท็จจริงคือ ห้องสวีตซึ่งอยู่ใต้ห้องท่านแคนต์ คือที่ที่ยาคอฟ สเวิร์ดลอฟ ประธานคนแรกของคณะกรรมการบริหารส่วนกลางของรัสเซียทั้งปวง เรียกคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญทั้งคณะมาฟังไว้ ลั่นวาจาว่าจะไขเปิดประตูก็ต่อเมื่อพวกเขาร่างรัฐธรรมนูญเสร็จ เสียงพิมพ์ดีดจึงดังตึกแตกตลอดคืน จนกว่าเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ฉบับนั้นถูกสร้างขึ้นเรียบร้อย โดยรับประกันให้ประชาชนมีเสรีภาพทางความคิด (มาตราที่ 13) เสรีภาพทางการแสดงออก (มาตราที่ 14) เสรีภาพในการชุมนุม (มาตราที่ 15) รวมทั้งเสรีภาพในการยกเลิกเสรีภาพดังกล่าวหากพบว่า “ถูกนำมาใช้เพื่อบ่อนทำลายการปฏิวัติสังคมนิยม” (มาตราที่ 23)!

จึงพบว่าผู้มาเยือนไม่ได้มีแต่แอนด्रेย์ แต่ยังมีพนักงานโรงแรมอีกสามคน
ออกกันอยู่ที่ทางเดิน

แอนด्रेย์ยืนตัวตรงเป็นสง่า พร้อมมือเรียวยาวคู่หนึ่งทำสิ่งใด ๆ
อย่างสามารถเสมอ และยังมีวชิรี คอนเซียร์จผู้เก่งกาจยากจะหาใครเทียม
และยังมีมารีนา สาวชื่อยาวนิสัยดีผู้มีอาการตาซีเกียจ และเพิ่งได้เลื่อน
ตำแหน่งจากแม่บ้านมาเป็นช่างเย็บผ้า แวตตาของทั้งสามบ่งบอกความสับสน
งุนงงแบบเดียวกับที่ท่านเคานต์เห็นในแวตตาของอาร์คาดีและวาเลนตินา
เมื่อไม่กี่ชั่วโมงก่อน และในที่สุดท่านเคานต์ก็เข้าใจ เมื่อเขาถูกคุมตัวไป
ตั้งแต่เมื่อเช้านั้น ทุกคนคาดว่าเขาคงไม่ได้กลับมาที่นี่อีก ทว่าเขากลับ
ปรากฏตัวออกมาจากกำแพงพระราชวังเครมลิน รวากับนักบินโผล่ออกมา
จากซากเครื่องบินตก

“เพื่อนยากทั้งหลาย” ท่านเคานต์กล่าว “เชื่อว่าพวกเธอคงมีคำถาม
มากมายเกี่ยวกับเหตุการณ์ในวันนี้ อย่างที่คงรู้กันอยู่แล้วว่าฉันถูกเชิญไป
พูดคุยกันเป็นการส่วนตัวที่เครมลิน บรรดาเจ้าหน้าที่เคราแพะของระบอบ
การปกครองปัจจุบันระบุว่า จากความผิดที่ถือกำเนิดในตระกูลผู้ดี ฉันจึง
ถูกตัดสินให้ใช้ชีวิตที่เหลือ...ในโรงแรมแห่งนี้”

ท่านเคานต์จับมือตอบรับการแสดงความยินดีจากแขกของเขาทีละคน
แสดงความขอบคุณในมิตรไมตรีจากใจจริง

“เข้ามาสิ” เขากล่าวชวน

พนักงานโรงแรมทั้งสามค่อย ๆ แทรกตัวเข้าไปตามช่องว่างระหว่าง
กองเฟอร์นิเจอร์ในห้อง

“ถ้าไม่รังเกียจ” ท่านเคานต์กล่าวพลางยื่นขวดบรันดีให้แอนด्रेย์
แล้วคุกเข่าลงหน้าหีบท่านทูต ปลดล็อก เปิดฝาหีบราวเปิดหนังสือเล่มยักษ์
ข้างในหีบคือแก้วห้าสิบสองใบ หรือเรียกให้ถูกต้องกว่าคือแก้วยี่สิบหกคู่
แต่ละคู่มีรูปทรงเหมาะสมกับเครื่องดื่มแต่ละชนิด ตั้งแต่แก้วไวน์เบอร์กันดี
ทรงเชื่องใหญ่ จนถึงแก้วใบเล็ก ๆ น่ารักสำหรับสุราสีสดสวยจากยุโรปตอนใต้
และด้วยจังหวะอารมณ์แห่งโมงยาม ท่านเคานต์เลือกสุ่มแก้วมาสี่ใบ
แล้วส่งให้ทุกคน ขณะที่แอนด्रेย์ได้รับเกียรติให้เปิดจุกก็อกขวดบรันดี

เมื่อแขกทุกคนมีบัตรในมือ ท่านแคนดักก็ชูแก้วขึ้น

“แต่เมโทรโพล” เขากล่าว

“แต่เมโทรโพล!” ทุกคนขานรับ

ราวกับท่านแคนดักมีธรรมชาติของการเป็นเจ้าบ้านที่ดีมาตั้งแต่เกิด ในชั่วโหม่งต่อมา เขาคอยรินบัตรเต็ม จุดประเดินชวนพูดคุย เขารับรู้ได้โดยสัญชาตญาณว่าแขกแต่ละคนมีความรู้สึกหรืออารมณ์อย่างไร อันเดรย์ซึ่งปกติทำตัวเรียบร้อยเป็นทางการตามตำแหน่ง บัดนี้ยิ้มร่าแถมขยิบตาเป็นพักๆ วาซีลผู้ซึ่งปกติพูดจาจะฉานบอกทางแขกไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ตอนนั้นก็ลืมนึกถึงเพลงประสาคนที่พอถึงพรั่นนี้ก็คงจำไม่ได้ว่าพูดอะไรไปบ้าง ส่วนมารินาผู้เหนียมอายก็อนุญาตให้ตัวเองหัวเราะโดยไม่ปิดปาก

สำหรับคำคินนี้ ท่ามกลางคำคินทั้งหลาย ท่านแคนดักซึ่งใจอย่างยิ่งสำหรับกำลังใจจากพวกเขา แต่เขาก็รู้ว่าการที่เขารอดมาได้อย่างหวุดหวิดไม่ใช่สาเหตุเดียวที่ควรค่าแก่การเฉลิมฉลอง ท่านแคนดักเองย่อมรู้ดีว่าใครในเดือนกันยายน ปี 1905 คณะผู้แทนประเทศได้เซ็นสนธิสัญญาพอร์ตสมัทเพื่อสงบศึกระหว่างรัสเซียกับญี่ปุ่น และเพียงสิบเจ็ดปีหลังเหตุการณ์นั้นซึ่งเป็นเวลาไม่ถึงชั่วอายุคนด้วยซ้ำ รัสเซียก็ต้องบอบช้ำจากทั้งสงครามโลก สงครามกลางเมือง ทุพภิกขภัยสองครั้ง รวมทั้งปรากฏการณ์ที่ขนานนามว่า “ความสยองสีแดง” จากเหล่านักปฏิวัติคอมมิวนิสต์ โดยสรุปคือประเทศชาติผ่านยุคสมัยแห่งความเปลี่ยนแปลงมาอย่างพลิกฟ้าคว่ำแผ่นดิน และส่งผลกระทบต่อทุกคนอย่างถ้วนทั่ว ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง แดงหรือขาว ไม่ว่าชีวิตความเป็นอยู่จะดีขึ้นหรือเลวลง ที่แน่นอนคือมันเป็นเวลาดีทีเดียว แต่ความสุขสวัสดิ์ของประเทศชาติเสีย

เวลาสี่ทุ่ม ท่านแคนดักเดินไปส่งแขกลงบันไดวน กล่าวอำลาอย่างเป็นพิธีรีตองคล้ายกับที่ทำหน้าประตูดุหาสน์ของตระกูลที่นครเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก

เมื่อกลับเข้าห้องพัก เขาเปิดหน้าต่าง (แม้จะมีขนาดเล็กราวกับแสตมป์) ปรบหน้าต่างสุดท้าย แล้วนั่งลงที่โต๊ะเขียนหนังสือ

โต๊ะตัวนี้สร้างที่กรุงปารีสในรัชสมัยพระเจ้าหลุยส์ที่สิบหก หน้าโต๊ะบุหนัง ประดับทองพองามตามสมัยนิยม ได้รับเป็นมรดกตกทอดมาจากแกรนด์ดยุกเดม็อดอฟ บิดาทุนหัวของท่านเคานต์ เจ้าของจอนลีชาวแฟงใหญ่ นัยน์ตาฟ้า สวมเครื่องแบบติดอินทรีทองอร่าม ท่านแกรนด์ดยุกพูดได้สี่ภาษา อ่านได้หกภาษา และไม่เคยสมรส ท่านเป็นหนึ่งในคณะผู้แทนประเทศรัสเซียในการเจรจาสนธิสัญญาพอร์ตสมัท นอกจากนั้นยังดูแลคฤหาสน์อีกสามแห่ง และมีนิสัยให้ราคาความเพียรเหนือความไร้สาระ หว่าก่อนหน้าเหตุการณ์ทั้งหมดนั้น ท่านเคยรับราชการพร้อมกับบิดาของท่านเคานต์ สมัยยังเป็นนักเรียนนายร้อยผู้รักสนุกแห่งกองทหารม้า ท่านแกรนด์ดยุกจึงมาเป็นผู้พิทักษ์ท่านเคานต์อย่างใกล้ชิด และเมื่อบิดามารดาของท่านเคานต์ต้องมาเสียชีวิตตามกันไปในเวลาห่างกันเพียงไม่กี่ชั่วโมง จากอหิวาตกโรคในปี 1900 ท่านแกรนด์ดยุกเรียกท่านเคานต์น้อยมาคุยเป็นการส่วนตัว อธิบายว่าจะต้องเข้มแข็ง เพื่อเป็นที่พึ่งพาของน้องสาว และยังอธิบายอีกว่า อุปสรรคขวากหนามนั้นอาจมาในหลายรูปแบบ หากเราควบคุมสถานการณ์ไม่ได้ สถานการณ์จะเป็นฝ่ายควบคุมเราแทน

ท่านเคานต์เอื้อมมือลูบรื้อรอยบนผิวโต๊ะ

ก็ตัวอักษรที่ท่านแกรนด์ดยุกจดจารและฝากรอยจางๆ ไว้บนโต๊ะตัวนี้ ยาวนานกว่าสี่สิบปีที่เขาเขียนข้อความสั้นกระชับมากมายเพื่อสั่งการผู้ดูแลคฤหาสน์และที่ดิน เขียนอธิบายความโต้แย้งถึงรัฐบุรุษท่านอื่นๆ ให้คำแนะนำ สดุดีจิตรแก่เพื่อนฝูง กล่าวโดยสรุปก็คือ โต๊ะตัวนี้สลักสำคัญนัก

ท่านเคานต์จิบร่ำดินจนหมดแก้ว เลื่อนเก้าอี้ไปข้างหลัง แล้วนั่งลงกับพื้น เขาเอื้อมมือไปคลำขาโต๊ะหน้าข้างขวาจนเจอมือจับ เมื่อจับแล้วกดลง ประตูลับก็เปิดออก เผยให้เห็นช่องลับที่บุด้วยกำมะหยี่ เช่นเดียวกับที่อยู่ใต้โต๊ะสามขาตัวอื่นๆ ในนั้นอัดแน่นด้วยเหรียญทองคำ

ชาวแองกลิคันติดเกาะ

เขาเริ่มจ้วเจียตีนนอนตอนเก้าโมงครึ่ง ในช่วงสละสลิมสละก่อนจะตื่นเต็มตา แคนต้อเล็กซานเดอร์ อีลิช รอสตอฟ นึกเล่นๆว่าวันนี้มีอะไรน่าทำบ้าง

ภายในหนึ่งชั่วโมง เขาจะเดินไปตามถนนทเวอร์สกายา รับสายลมอุ่นแห่งฤดูใบไม้ผลิ หนาวโง้งซึ่งกว้างอย่างใบเรือ ตามเส้นทางนี้เขาจะซื้อหนังสือพิมพ์ เฮอรัลด์ จากแผงที่ซอยกาเซตเนีย เดินผ่านร้านฟิลิปโปฟส์ (โฉบไปดูขนมหน้าร้านแวบเดียว) แล้วมุ่งหน้าไปหานายธนาคาร

ขณะที่หยุดยืนที่ขอบทางเท้า (เพื่อรอให้รถว่าง) ท่านแคนดักก็นึกขึ้นได้ว่ามีนัดรับประทานอาหารเที่ยงที่สโมสรจ็อกกี้เวลาบ่ายสอง ส่วนนายธนาคารนั้นนัดกันไว้สิบโมงครึ่ง แต่ด้วยเจตนาและเป้าประสงค์ใดๆ พวกนี้ต้องง้อลูกค้าอยู่แล้ว ดังนั้นจึงน่าจะรอได้...ว่าแล้วเขาก็กลับหลังหัน ถอดหมวกทรงสูง แล้วเปิดประตูเข้าร้านฟิลิปโปฟส์

ในทันใด ประสาทรับรู้ของเขาจะปลื้มปริ่มอึมเอมไปกับผลงานช่างทำขนมชั้นเอก ทั้งร้านหอมอบอวลด้วยกลิ่นขนมอบใหม่ เพรตเซล โรลหวาน ขนมปังรสเยี่ยมอย่างไม่มีใครเทียม ถึงขนาดต้องจัดส่งขึ้นรถไฟเข้าวังเฮอรัลมีทาททุกวัน ในตู้กระโจมมีเค้กหน้าครีมหลากสีแสนเรียงเป็นแถวราวกับแปลงดอกทิวลิปแห่งอัมสเตอร์ดัม เมื่อเดินไปที่เคาน์เตอร์ ท่านแคนดักจะบอกสาวน้อยสวมผ้ากันเปื้อนสีฟ้าว่าจะรับขนมมิลล์เฟย (ตั้งชื่อได้เหมาะเจาะจริง) และมองดูอย่างชื่นชมขณะที่เธอค่อยๆ ใช้ช้อนชาตะล่อมขนมชิ้นละเมียดจาก

เกรียงเงินไปวางบนจานกระเบื้อง

เมื่อได้งานขนมติดมือ ท่านแคนต์จะเดินไปเลือกที่นั่งซึ่งใกล้ที่สุดกับโต๊ะตัวเล็กในมุมหนึ่ง ซึ่งกลุ่มสุภาพสตรีสาวสมัยนิยมจะนัดพบกันยามเช้าเพื่อสรุปกลยุทธ์ในงานเลี้ยงค่ำคืนก่อน ด้วยเกรงใจบรรยากาศ สุภาพสตรีทั้งสามจะเริ่มต้นด้วยการกระซิบกระซาบกันเบาๆ แต่พอยิ่งคุยก็ยิ่งออกรสเสียงพวกหล่อนก็จะเริ่มดังฟังชัด กระทั่งเมื่อถึงเวลา 11.15 น. แม้แต่ลูกค้าผู้สงบเสงี่ยมที่สุดก็จะมีทางเลือกนอกจากต้องฟังความซบซ้อนซ่อเนื่อนในหัวใจพวกเธอ

เมื่อถึงเวลา 11.45 น. หลังมิลล์เพยหมดชั้นและบัดพิเศษขนมที่อาจติดอยู่บนเรือหวดออก ท่านแคนต์โบกมือขอบคุณเด็กสาวหลังเคาน์เตอร์แต่ะหมักร่าลากกลุ่มสุภาพสตรีซึ่งก่อนหน้านี้เขาได้สนทนาด้วยเล็กน้อย จากนั้นก็จะออกเดินไปบนถนนทเวอร์สกายา และหยุดนึกชั่วคราว : *ไปไหนต่อดีล่ะ* แวะไปแกลเลอรีเบอร์ทรันด์ดีไหม เพื่อมีภาพเขียนชิ้นใหม่มาจากกรุงปารีส หรือไปเยือนห้องโถงของสถาบันดนตรีที่นักศึกษานุ่มสาวกำลังเคี้ยวกร่างงานประพันธ์ของเบโธเฟน ไม่ก็ป้ายหน้ากลับสวนอเล็กซานเดอร์หย่อนกายลงบนม้านั่ง และยลแปลงโลแลคเบ่งบาน ขณะนกพิราบกำลังขันคุหาเชื้อชอบหน้าต่างกรูทองแดงแวววาว

ชอบหน้าต่างกรูทองแดงแวววาว...

“อ่า ใช่” ท่านแคนต์ได้สติ “คงไม่ได้ทำอะไรอย่างนั้นแล้วละ”

ถ้าท่านแคนต์จะเพียงหลับตาแล้วเอนกายพิงกำแพงให้ถูกยิงเป้าเป็นไปได้ไหมที่เขาจะกลับไปที่บ้านั่งตัวนั้น ทันทักทายเวลาสุภาพสตรีทั้งสามจากร้านฟิลิปโปฟส์เดินผ่านมา *แฮม ช่างบังเอิญจริง ๆ นะครับ*

ไม่ต้องสงสัยเลย ทว่าการเอาแต่มโนนึกไปว่าเราจะเป็นอย่างไรหนอถ้าสถานการณ์ต่างไปจากนี้ คือหนทางสู่ความวิกลจริตแน่แท้

บนโต๊ะเขียนหนังสือของท่านแกรนด์ดยุกมีแก้วแชมเปญทรงฟลุตและแก้วบรันดีปากแคบวางอยู่ ใบแรกทรงสูงชะลูดยื่นคำใบที่สองซึ่งเป็นแก้วทรงเตี้ยจุ่มปึก ชวนให้นึกถึงเรื่องราวของดอน กีโฮเต และซานโช ปันซา แห่งที่ราบเซียร์ราโมเรนา หรือไม่ก็โรบินฮูดกับบาทหลวงทักกลางเงาไพรของ

ปาเชอร์วูด หรือไม่กี่เจ้าชายฮาลกับฟอลสตาฟที่อยู่เบื้องหน้าประตูแห่ง –

เสียงเคาะประตูดังขึ้น

ท่านเคานต์ลุกขึ้น ศีรษะไขกเพดาน

“รอเดี๋ยว” ท่านเคานต์กล่าว เอามือลูบผม แล้วความหยาบคายคลุ้ม
ในทึบ เมื่อสวมเสื้อคลุมเรียบร้อย จึงเปิดประตุมหาเจอนุ่มน้อยจอมขยัน
ยืนอยู่พร้อมอาหารเช้าของท่านเคานต์เหมือนเช่นเคย กาแฟหนึ่งกา บิสกิต
สองชิ้น และผลไม้หนึ่งชิ้น (วันนี้เป็นพลัมหนึ่งลูก)

“เยี่ยมมาก ยูริ! เข้ามาสิ วางไว้ตรงนี้ก็ได้อ”

ระหว่างที่ยูริกกำลังจัดวางชุดอาหารเช้าลงบนทึบ ท่านเคานต์ก็นั่ง
หน้าโต๊ะของท่านแกรนด์ดยุก เขียนโน้ตสั้นๆ ฉบับหนึ่งถึงคอนสแตนติน
คอนสแตนตินโนวิช แห่งถนนเดอร์นอฟสกี

“ช่วยส่งให้พี่ได้ไหมพ่อหนุ่ม”

ยูริรับโน้ตมาด้วยความยินดี คนอย่างเขาไม่บ้ายเบี่ยง เขารีบปาก
ท่านเคานต์ว่าจะส่งให้ถึงมือ โกงรับเงินค่าทึบ พอมาถึงประตูเขาก็หยุดกึก

“ให้ผม...เปิดประตูทิ้งไว้ดีไหมครับ”

คำถามนี้นับว่ามีเหตุผล ด้วยสภาพห้องออกจะอุดอู้ และยังอยู่
ไกลผู้ไกลคนถึงชั้นหก คงไม่มีปัญหาเรื่องความเป็นส่วนตัวเป็นแน่

“ได้เลย”

เมื่อยูริเดินลงบันไดวนไป ท่านเคานต์ก็หยิบผ้าเช็ดปากมาวางบนตัก
รินกาแฟใส่ถ้วย เหยาะครีมลงไปสองสามหยด เขารู้สึกพึงใจกับจิบแรก
พ่อหนุ่มยูริคงจะรุดขึ้นบันไดสามชั้นพิเศษนี้ว่องไวนัก เพราะกาแฟไม่ได้เย็นชืด
จากปกติแม่แต่องศาเดียว

ทว่าท่านเคานต์ก็สังเกตเห็นเงาเงินขณะกำลังใช้มีดแฉะเมล็ดให้หลุด
ออกจากเนื้อ เลื่อนรางคล้ายพวยควัน หลบลิ้นอยู่หลังทึบ เขาชะงักตัว
ไปดูหลังพนักเก้าอี้ จึงเห็นว่าที่ลับๆ ล่อๆ อยู่คือแมวในลิอบบี้ของโรงแรม
เมโทรโพลิทีเอง เจ้าแมวตาเดียวพันธุ์รัสเซียขนบลูผู้ไม่เคยปล่อยให้ใครใด
ในโรงแรมหลุดรอดสายตา ชัดเจนว่ามันอุตสาหุ่ขึ้นมาถึงชั้นห้องใต้หลังคา
เพื่อตรวจดูความเป็นอยู่ใหม่ของท่านเคานต์ด้วยตัวเอง มันก้าวออกจาก

ที่ซ่อนในเงามืด โดดเจิบเขียนขึ้นไปบนหลังหีบท่านทูต จากนั้นก็โดดขึ้นโต๊ะข้างเตียง แล้วโดดต่อไปบนโต๊ะเขียนหนังสือสามขาอย่างไร้สัมเสียด เมื่อได้จุดสังเกตการณ์ถูกใจ มันก็กวาดตามองรอบห้องเต็มตา แล้วส่ายหัวบ่งบอกความพิศหวังอย่างแม่นยำ

“ใช่เลย” ท่านแคนต์ตอบหลังจากร่วมพิจารณาห้องของตน “ฉันพอจะเข้าใจเธอ”

เฟอร์นิเจอร์ที่เบียดเสียดอัดเยียดในห้องทำให้ที่พำนักของท่านแคนต์มีสภาพไม่ต่างจากร้านขายของมือสองบนถนนอาราบัต ห้องขนาดแค่นี้มีแค่เก้าอี้พนักสูงหนึ่งตัว โต๊ะข้างเตียงหนึ่งตัว โคมไฟอีกดวงก็พอแล้ว ไม่ต้องมีเครื่องกระเบื้องเคลือบลิโมจล์ของท่านย่า เขาก็พออยู่ได้

แล้วไหนจะหนังสืออีก หนังสือทุกเล่ม! ก่อนหน้านั้นเขาสั่งอย่างอื่นอีกเพียบ แต่พอรุ่งเช้ามาถึงเริ่มตาสว่าง เขาจำต้องยอมรับว่าบอกไปแบบนั้นเพราะอยากอวดพนักงานยกกระเป๋าและแสดงให้ทหารผู้คุมรู้จักที่ต่ำที่สูงจริงๆ หนังสือเหล่านั้นไม่ได้ตั้งตามรสนิยมของท่านแคนต์ด้วยซ้ำ หนังสือที่สะสมในห้องสมุดส่วนตัวของเขาแพรวพราวด้วยตัวอักษรของนักเขียนอย่างบาลซัค ดิกเกนส์ และตอลสตอย ซึ่งทั้งหมดถูกทิ้งไว้ที่กรุงปารีส ส่วนหนังสือที่พนักงานยกกระเป๋าขนขึ้นมาเป็นของท่านพ่อ ตำราว่าด้วยปรัชญาแห่งการใช้เหตุผล ศาสตร์แห่งเกษตรกรรมสมัยใหม่ แต่ละเล่มล้วนแต่มีเนื้อหาหนักอึ้ง ยากเย็นนักที่จะตะลुยเข้าไป

เห็นจะต้องคัดสรรผ่านตะแกรงร่อนอีกสักกรอบ

พอได้รับประทานอาหารเช้า อาบน้ำ และแต่งเนื้อแต่งตัว ท่านแคนต์ก็ดำเนินการทันที ลองห้องข้างๆ ก่อน ซึ่งน่าจะมีของหนักขึ้นประตูลี้ เพราะบานประตูแทบไม่ขยับ แม้ใช้ไหล่ดันเต็มแรง ส่วนสามห้องถัดไปก็กองสุมด้วยข้าวของบรรดามี ห้องสุดท้ายมีเพียงหม้อชาโมวาร์ไว้น้ำสำหรับชงชา ตัวหม้อเก่าและบุบมุ่มบี้ คงเป็นของช่างซ่อมหลังคาทิ้งเอาไว้ ในห้องมีกระเบื้องและแผ่นทองแดงวางกองอยู่บ้าง

ท่านแคนต์กลับไปห้อง หยิบเสื้อนอกมาแขวนในตู้เสื้อผ้า กางเกงและเสื้อเชิ้ตพับกองที่มุมขวาด้านหลังของโต๊ะเขียนหนังสือ (ถ่วงน้ำหนักไว้ไม่ให้

โตะสามขาล้ม) เขายกหีบ ครึ่งหนึ่งของเฟอร์นิเจอร์ และหนังสือท่านพ่อ
ทุกเล่มออกไป ยกเว้นไว้เพียงเล่มเดียว ภายในหนึ่งชั่วโมงทั้งห้องก็เหลือเพียง
ของเท่าที่ควรมี โตะเขียนหนังสือและเก้าอี้ เติงและโตะข้างเตียง เก้าอี้
พนักสูงไว้รับแขก และที่ทางระยะราวสามเมตร พอไว้ใช้เดินจงกรมยาม
สุภาพบุรุษต้องการใช้ความคิด

ด้วยความพอใจในผลงาน ท่านแคนต์หันไปหาแมว (ซึ่งกำลัง่วน
เลียครีมจากปลายเท้าอยู่บนเก้าอี้พนักสูงแสนสบาย) “คิดว่าง เจ้าโจรเฒ่า”

จากนั้นเขาก็ไปนั่งที่โตะเขียนหนังสือ หยิบหนังสือเล่มเดียวที่เก็บไว้
น่าจะกลับปีได้แล้วที่เขาสัญญากับตัวเองว่าจะหยิบขึ้นมาอ่าน หนังสือที่ใครๆ
ก็ว่าลือว่าดีนักดีหนา และเป็นเล่มที่พ่อของเขารักมาก กระนั้นทุกครั้งที่เขา
ขึ้นไปที่ปฏิทิน พร้อมตั้งใจว่า เดือนนี้จะเป็นเดือนที่ฉันจะอุทิศเวลาอ่าน
ความเรียง³ ของมิเชล เดอ มงตาญ! ก็ต้องมีมารผจญโผล่มาเป็นอุปสรรค
ให้ชั่วเขวทุกครั้ง ตั้งแต่เรื่องราวที่จับพลัดจับผลูกลายเป็นเรื่องรักๆ ใคร่ๆ
ซึ่งคนสติดีที่ไหนละจะเพิกเฉย หรือไม่นายธนาคารก็โทร.มา หรือไม่
คณะละครสัตว์ก็มาแสดงในเมือง

ไปๆมาๆชีวิตจะหาเรื่องล่อลวงเราเอง

หัวตอนนี้งล่ สถานการณ์ต่างๆ ได้สมคบคิดกันเพื่อไม่ให้มีอะไร
มาล่อหลอตาท่านแคนต์อีก เขาเพียบพร้อมทั้งเวลาและความสันโดษ
อันจำเป็นสำหรับการลงมืออ่านเสียที ท่านแคนต์ถือหนังสือในมือ พาดเท้า
ข้างหนึ่งไว้ที่มุมโตะเขียนหนังสือ ยันโตะจนขาเก้าอี้สองขาหน้าลอยจากพื้น
แล้วเริ่มอ่าน

หลากหลายวิธี แต่ไปถึงจุดหมายเดียวกัน

วิธีการสามัญที่สุดซึ่งทำให้คนที่เราเคยจบบ้างนั้นใจอ่อน
ยามเขามีความพยายามพร้อมลงมือ และชีวิตเราขึ้นกับเมตตา

³ *Essays* หนังสือความเรียงโดยมิเชล เดอ มงตาญ ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1580

ของเขา เราต้องยอมจำนนเพื่อให้เขาเวทนาสงสาร อย่างไม่
ก็ตาม ความอหังการและความทรหดอดทน ซึ่งเป็นคุณสมบัติ
ที่ขัดแย้ง ก็กลับให้ผลลัพธ์เดียวกัน...

เป็นที่บ้านโม่งยามความเซซมนี้เอง ที่ท่านแคนต์ตัดสินใจอ่านหนังสือ
แล้วต้องเอนเก้าอี้

เมื่อถึงฤดูใบไม้ผลิ ซึ่งต้นไม้ในสวนผลไม้บานสะพรั่งและดอกหญ้า
เอนไหวในสายลม ท่านแคนต์และเฮเลนาจะมองหาหมูนมสงบเงียบเพื่อฆ่าเวลา
ครึ่งละหลายชั่วโมง วันหนึ่งอาจเป็นได้ร่มซุ้มไม้บนเฉลียงชั้นบน อีกวัน
อาจอยู่ใต้ร่มเฮอร์มใหญ่ตรงคังน้ำ เฮเลนาปักผ้า ส่วนท่านแคนต์จะเอนเก้าอี้
ไปข้างหลัง ใช้เท้าข้างหนึ่งยันขอบน้ำพุหรือไม่ก็ก้านไม้เพื่อประคองตัว
ไม่ให้ล้ม และอ่านผลงานของปุซกินที่เธอชื่นชอบให้ฟัง ชั่วโมงแล้วชั่วโมงเล่า
บทแล้วบทเล่า ขณะเข็มเล่มน้อยของเธอปักไปตามลวดลาย

“น้องจะปักไปถึงไหน” บางครั้งเขาเอ่ยถามเมื่ออ่านจบหน้า “ตอนนี้
หมอนที่บ้านก็มีผีเสื้อบินไปเยือนทุกใบ ผ้าเช็ดหน้าก็ปักชื่อย่อหมดแล้ว
ทุกผืน” เมื่อเขาล้อว่าพอตกกลางคืนเธอคงรื้อสายที่ปักไว้เหมือนเพเนโลปี
ในตำนานกรีก เพื่อให้พี่ชายคนนี้อ่านหนังสือให้ฟังเรื่อยไป เธอก็จะยิ้มตอบ
อย่างมีเลศนัย

ท่านแคนต์เงยหน้าจากงานของมงตาญ ทอดสายตาไปยังภาพเหมือน
ของเฮเลนาที่พังกาแพงอยู่ ภาพนี้วาดไว้เมื่อเดือนสิงหาคมที่บ้านโม่งยาม
ความเซซม เธออยู่ที่โต๊ะอาหาร เบื้องหน้ามีจานใส่ลูกพีช จิตรกรเชรอฟ
วาดเฮเลนาได้เหมือนจริงอะไรเช่นนี้ เรือนผมสีดำสนิทดูขนกเรเวน
แก้มแดงเรื่อ สีหน้าบ่งบอกนิสัยละเอียดอ่อนและกรุณา บางทีมันอาจมี
ความลับอะไรอยู่ในการปักผ้าพวกนั้น ท่านแคนต์คิด ภูมิปัญญาอันอ่อนโยน
จากการปักแต่ละครั้ง และด้วยจิตเมตตากรุณาเช่นนั้นในวัยเพียงสิบสี่ปี
ใครๆ ก็คงพอนึกภาพได้ถึงความดีงามที่จะฉายส่องจากตัวเธอเมื่ออายุ
ยี่สิบห้า...

ท่านแคนต์ตื่นจากภวังค์เมื่อได้ยินเสียงเคาะประตูเบาๆ อย่างเกรงใจ

เขาเปิดหนังสือท่านพ่อ เหลียวไปมอง จึงเห็นชายชาวคริสต์ช่วยหกลีบยื่นอยู่ที่ประตู

“คอนสแตนติน คอนสแตนติโนวิช!”

ท่านแคนต์ปล่อยสองขาหน้าของเก้าอี้ลงพื้น แล้วก้าวออกไปจับมือทักทายผู้มาเยือน

“ดีใจที่คุณมา เราเคยเจอกันมาก่อนหน้านี้นะสองคน คุณอาจจำไม่ได้ ผมอเล็กซานเดอร์ รอสตอฟ ครับ”

ชายชาวคริสต์โค้งให้ แสดงกิริยาว่าเขาจำได้

“เชิญครับ เข้ามาก่อน เชิญนั่ง”

เขาโยนผลงานชิ้นเอกของมงตาญไปทางเจ้าแมวตาเดียว (ซึ่งโดดหนีลงพื้นแล้วชูพ่อ) ท่านแคนต์ยกเก้าอี้พนักสูงให้แขกนั่ง ส่วนตนไปนั่งเก้าอี้โต๊ะเขียนหนังสือแทน

ชายชาวคริสต์มองตอบท่านแคนต์ด้วยสายตาสอแววยากรู้พอประมาณ ซึ่งเป็นเรื่องเข้าใจได้ เนื่องจากทั้งสองไม่เคยติดต่อกันมาก่อน ด้วยความเป็นคนไม่ชอบเสียเชิง ท่านแคนต์เลยถือโอกาสเริ่มก่อน

“อย่างที่เห็นละ คอนสแตนติน สถานการณ์ของผมตอนนี้เปลี่ยนไปแล้ว”

แขกผู้มาเยือนทำที่แปลกใจพอให้ไม่เสียมารยาท

“เรื่องจริง” ท่านแคนต์กล่าวแก่ “เรียกว่าเปลี่ยนไปพอสมควรเลยละ”

เมื่อเหลียวมองรอบห้อง ชายชาวคริสต์ก็ผายมือทั้งสอง แสดงความรู้สึกในความไม่จริงยังยืนยันน่าเศร้าของสถานการณ์

“หรือท่านกำลังมองหา...เงินทุนหรือขอรับ” เขายังเชิง

ชายชาวคริสต์เว้นจังหวะเล็กน้อยก่อนจะเอ่ยคำว่า *เงินทุน* ในความเห็นอันถ่ถ้วนของท่านแคนต์แล้ว การเว้นจังหวะนี้ช่างเหมาะเจาะ ต้องผ่านประสบการณ์สนทนามากหลายสิบปีกว่าจะมีทักษะเว้นระยะให้เหมาะเจาะเยี่ยงนี้ การเว้นระยะนี้แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจที่ท่านแคนต์ตกที่นั่งลำบากโดยไม่ส่อนัยแม้สักนิดว่าสถานะของทั้งสองได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว

“ไม่ใช่ ไม่ใช่” ท่านแคนต์ส่ายหน้าเพื่อเน้นว่าการกู้หนี้ยืมสิน

ไม่ใช่วิสัยของคนในตระกูลรอสตอฟ “ตรงกันข้าม คอนสแตนติน ผมมีบางอย่างซึ่งคิดว่าคุณน่าจะสนใจ” ว่าแล้วท่านเคานต์ก็หยิบเหรียญหนึ่งชิ้นมาจากโต๊ะของท่านแกรนด์ดยุก โดยใช้นิ้วโป้งและนิ้วชี้บีบไว้

ชายชราชาวกรีกพินิจดูเหรียญ ผ่อนลมหายใจช้าๆ แสดงความชื่นชมสำหรับคอนสแตนติน คอนสแตนตินโนวิช นักปล่อยเงินกู้มีอาชีพ ศิลปะอันชำนาญของเขาคือการเฟ่งพินิจซ้ำของเพียงชั่วครู่ ถือไว้ในมือเพียงชั่วคราว และล่องรู้ถึงมูลค่าของมัน

“ขออนุญาตนะขอรับ...” เขากล่าว

“เชิญตามสบาย”

เขารับเหรียญไปพลิกดู แล้วยื่นคืนให้ด้วยความยำเกรง เนื่องจากเหรียญทองคำพิสุทธินี้ไม่ได้พิเศษด้วยเนื้อแท้ทางโลหวิทยาเพียงอย่างเดียวสำหรับสายตาผู้ชำนาญ ตราแผ่นดินอินทรีสองหัวทางด้านก้อยบ่งชัดว่านี่เป็นหนึ่งในเหรียญกษาปณ์เพียงห้าพันเหรียญ ซึ่งจัดทำเพื่อฉลองวาระครบรอบพิธีราชาภิเษกของพระนางแคเธอรีนมหาราชินี ในยามสถานการณ์บ้านเมืองปกติ การซื้อเหรียญจากผู้ตีกำลังร้อนเงินไปขายให้นักลงทุนหรือธนาคาร ย่อมเป็นการค้าที่ได้กำไรเห็นๆ แต่ในช่วงที่ประเทศชาติกำลังระส่ำระสายเช่นเวลานี้ ความต้องการซื้อขายซ้ำของหุรหาลลดลง กระนั้นราคาของสมบัติสูงค่าระดับนี้มีแต่จะขึ้นกับขึ้น

“โปรดอย่าความอยากรู้ อยากเห็นของกระผม ว่าแต่เหรียญนี้... มาโดยลำพังหรืออย่างไรขอรับ”

“โดยลำพังหรือ โอ้ เปล่าเลย” ท่านเคานต์ตอบพลางส่ายศีรษะ “มากขึ้นเป็นหมู่เหล่า เหมือนทหารในกรมกอง เหมือนผีพายทาสใต้ท้องเรือเกรงว่ามันจะไม่เคยได้อยู่เดียวดายหรอกนะ”

ชายชราชาวกรีกผ่อนลมหายใจช้าๆ อีกครั้ง

“ถ้าเช่นนั้น...”

ในเวลาไม่กี่นาที ทั้งสองก็ตกลงธุรกิจกันเสร็จสรรพโดยไม่พูดพร่ำทำเพลงให้มากความ นอกจากนั้น ชายชราชาวกรีกยังยินดีจะนำส่งจดหมายให้สามฉบับเป็นการส่วนตัว ซึ่งท่านเคานต์ลงมือเขียนต่อหน้า จากนั้น

ทั้งสองก็จับมือกันฉันมิตร นัดแนะว่าจะพบกันอีกภายในสามเดือนข้างหน้า

ก่อนที่ชายชราชาวกรีกจะเดินพ้นประตูห้อง เขาหยุดชะงัก

“ได้เท่าขอรับ...ขอละลาบละล้งเรียนถามสักเรื่องได้ไหมขอรับ”

“ได้สิ”

ชายชราผายมือไปทางโต๊ะของท่านแกรนด์ดยุกอย่างเกรงใจ

“เราจะได้อ่านบทกวีที่ท่านเขียนอีกไหมขอรับ”

ท่านเคานต์ยิ้มสุภาพแทนคำตอบ

“เสียใจด้วยนะ คอนสแตนติน ยุคแห่งบทกวีของฉันมันผ่านพ้นเสียแล้ว”

“ถ้าการเขียนบทกวีผ่านพ้นท่านเสียแล้ว พวกเราต่างหากที่ต้องเสียใจ”

ภัตตาคารโบয়ারสกีตั้งอยู่อย่างสงบบางที่มุมอาคารทิศตะวันออกเฉียงเหนือชั้นสองของโรงแรมเมโทรโพล นับเป็นร้านอาหารที่เลิศหรูที่สุดในมอสโกหรืออาจจะที่สุดในรัสเซียก็ได้ ผืนห้องสีแดงเข้ม เพดานโค้งเว้า เหมือนโถงคฤหาสน์ของพวกโบয়ার ชนชั้นปกครองยุคโบราณ ภัตตาคารโบয়ারสกีได้ชื่อว่ามีบริการตกแต่งวิจิตรงดงามที่สุด พนักงานชำนานูงานที่สุด และหัวหน้าเซฟซึ่งปรุงอาหารได้โอชะรสที่สุด

ประสบการณ์รับประทานดินเนอร์ที่โบয়ারสกีสักมื้อไม่ใช่จะมีกันได้โดยง่าย กว่าจะได้อภิสิทธิ์นี้ต้องเบียดเสียดไปอยู่แถวหน้าจนได้สบตาอันแคบระยะเขยิบประจำตำแหน่งหน้าสมุดสีดำเล่มโต ในนั้นคือรายชื่อของผู้ที่มีบุญจะได้ที่นั่งรับประทาน และเมื่อผู้จัดการร้านนำแขกไปที่โต๊ะ ทำใจได้เลยว่าเขาอาจต้องหยุดแหวะห้าครั้งเพื่อทักทายแขกอื่นด้วยภาษาต่างกันสี่ภาษา และเมื่อถึงโต๊ะ บริกรสวมเสื้อนอกสีขาวยืนบักก็จะรับช่วงดูแลลูกค้าต่ออย่างไร้ที่ติ

ภาพทัศนเช่นนี้คือโบয়ারสกีช่วงก่อนปี 1920 หลังจากนั้นเมื่อมีการปิด

พรมแดน พวกบอลเชวิคสั่งห้ามไม่ให้มีการใช้จ่ายเงินรูเบิลในร้านอาหารหรูหรา ปิดกั้นไม่ให้ประชากรกว่าร้อยละ 99 มาใช้บริการ ขณะท่านเคานต์เริ่มรับประทานอาหารเรียกน้ำย่อย แก้วน้ำส่งเสียงกระทบผิดกับส้อม ลูกค้าเพียงสองสามคนนั่งกระซิบกระซาบอย่างประดักประเดิด แม่พนักงานเสิร์ฟที่ว่าฝีมือดีที่สุดในห้องยังว่างจนต้องเงยหน้ามองเพดานเรื่อยเปื่อย

แต่ทุกสถานการณ์ย่อมมีข้อดี แม้นิยามบ้านเมืองอลหม่าน...

เมื่อมีผู้ชักชวนเอมิล จูคอฟสกี ให้มารับตำแหน่งหัวหน้าเชฟที่โรงแรมเมโทรโปลในปี 1912 เขาได้รับมอบหมายให้ดูแลทีมงานที่เก่งกาจคล่องแคล่วและคร่ำหวอดใหญ่ แถมยังมีคลังวัตถุดิบเกรียงไกรที่สุดทางทิศตะวันออกของกรุงเวียนนา ชั้นเครื่องเทศเต็มไปด้วยของดีมีราคาหายาก ห้องแช่เย็นมีสัตว์ปีกและสัตว์สี่เท้าแขวนห้อยหัวเรียงราย เราจึงอาจด่วนสรุปว่าร้านอาหารในปี 1912 ช่างเป็นบรรยากาศสมบูรณ์แบบในการวัดฝีมือของเชฟ ทว่าในภาวะที่สภาพแวดล้อมอุดมสมบูรณ์อย่างนั้น พ่อครัวฝีมือประมาทกึ่งดิบกึ่งดีอาจทำอาหารถูกปากคนได้ไม่ยาก การทดสอบความสามารถแท้จริงของเชฟจึงต้องดูกันในช่วงยามแห่งความขาดแคลน และไม่มีช่วงไหนที่เราจะขาดแคลนยิ่งกว่าช่วงสงครามอีกแล้ว

เศรษฐกิจดิ่งลงเหวหลังการปฏิวัติ พืชพรรณธัญญาหารขาดแคลน การค้าหยุดชะงัก วัตถุดิบชั้นดีในมอสโกเริ่มหายากเหมือนหาผีเสื้อกลางทะเล คลังวัตถุดิบของโรงแรมเมโทรโปลเริ่มร่อยหรอลงเรื่อย ๆ เชฟต้องทำอาหารให้สมกับความคาดหวังของลูกค้าโดยใช้เพียงวัตถุดิบดาด ๆ อย่างแป้งข้าวโพด ดอกกะหล่ำ และกะหล่ำปลี พุดง่ายๆ ก็คืออะไรก็ตามที่คว่ำมาได้

ถูกละ บางคนบอกว่าเอมิลคือतालुआรมณ์ร้าย บ้างเรียกเขาว่า เฒ่าภูเขไฟ บ้างบอกเพียงว่าเขาเป็นชายเดี่ยวความอดทนต่ำ แต่ไม่มีใครแย้งได้เลยว่าเขาไม่ใช่เชฟอัจฉริยะ ดูอย่างอาหารจานที่ท่านเคานต์กำลังรับประทานจนจะหมดจานนี้ เมนูซัลติมบ็อกกาในยามยาก ประจุจากวัตถุดิบเท่าที่หาได้ ในเมื่อหาเนื้อลูกวัวไม่ได้ เชฟเอมิลก็นอกไถ่มาทุบจนแบน นำแฮมจากยูเครนมาแล้ให้บางเฉียบ ทดแทนโปรตีนจากเมืองปาร์มา อิตาลี และแทนที่จะใช้ใบเสจตามตำรา เขาเลือกสมุนไพรอื่นซึ่งมีคุณสมบัติ

สมานรสชาติของอาหารทั้งจานให้กลมกล่อม มันเป็นสมุนไพรที่นุ่มนวล และหอมกรุ่นอย่างไบเบสก์ ทว่ารสชาติติดชมกว่าเล็กน้อย...ท่านเคานต์แน่ใจว่าไม่ใช่โรเซพา ไม่เชิงอริกาโน แต่เขาแน่ใจว่าเคยชิมมาแล้วแน่นอน

“อาหารค่ำเรียบง่ายดีไหมขอรับ”

“อา อันเดรย์ เหมือนทุกครั้ง ยอดเยี่ยมไร้ที่ติ”

“แล้วซัลติมบิโอกากะครับ”

“บรรเจิดเชียวละ แต่ฉันมีเรื่องจะถาม สมุนไพรที่เซฟแทรกได้แฮมคืออะไร รู้ว่าไม่ใช่ไบเบสก์ สงสัยว่าเป็นไบตาเยเนตเติล นั่นเดาถูกไหม”

“เนตเติล? ไม่น่าจะใช่ขอรับ แต่ผมจะไปถามเซฟให้”

ผู้จัดการร้านโค้งให้ก่อนเดินจากมา

ท่านเคานต์นึกในใจ เอมีลคือเซฟอัจฉริยะ เรื่องนี้ไม่มีใครเถียงอยู่แล้ว ทว่าชายผู้ผดุงชื่อเสียงความเป็นเลิศของภัตตาคารโบยาร์สกีด้วยการช่วยจัดการทุกอย่างให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น คืออันเดรย์ ดูวาล์

อันเดรย์เกิดที่ภาคใต้ของประเทศฝรั่งเศส เขาเป็นคนรูปร่าง ร่าเริงสูงใหญ่ที่ขมับเป็นสีดอกเลา ทว่าคุณสมบัติโดดเด่นที่สุดของเขาไม่ใช่ใบหน้าที่หล่อเหลา ไม่ใช่หุ่นสูงชะลูด ไม่ใช่บอยผมขาว หากคือมือทั้งสองข้างของเขา มือสีขาวซีด ผ่านการดูแลด้วยช่างทำเล็บมาอย่างดี เมื่อเทียบกับชายซึ่งตัวสูงเท่ากัน นิ้วมือของอันเดรย์ยาวกว่าคนอื่นครั้งนั้น ถ้าเขาเป็นนักเปียโนก็คงเล่นคีย์ที่ห่างกันได้ถึงคู่สิบสอง ถ้าเป็นนักเชิดหุ่นชัก คงเชิดให้แมดเบ็ท ดวลดาบกับแมดคัพฟ์โดยมีแม่มดสามตนเมียงมองได้ไม่ยาก ทว่าอันเดรย์ไม่ใช่ทั้งนักเปียโนและนักเชิดหุ่น อย่างน้อยก็ไม่ใช้ในแบบที่เราคุ้นเคยกัน เขาเป็นกัปตันแห่งภัตตาคารโบยาร์สกี และทุกครั้งที่มือไม้ของเขาป่ายปะไปทำสิ่งใด มันล้วนเป็นไปเพื่อสนองความต้องการผู้อื่น สร้างความประทับใจแก่ผู้ได้ประสบพบเห็นเสมอ

หากอันเดรย์นำสุภาพสตรีกลุ่มหนึ่งมาที่โต๊ะ ดูเหมือนเขาจะตั้งใจจะให้พวกหล่อนนั่งได้เกือบจะพร้อมกัน เมื่อนางหนึ่งนางใดหยิบบุหรีขึ้น เขาก็จะโผล่มาเคียงข้าง มือหนึ่งจุดไฟแช็ก อีกมือป้องเปลวไฟ (ราวกับลมหนาวจะพัดผ่านกำแพงภัตตาคารเข้ามาได้อย่างนั้นละ!) พอนางหนึ่งยกเมนูไวน์

พลางถามหาคำแนะนำ แทนที่เขาจะใช้นิ้วจิ้มตรงไปที่เบอร์โดซ์ปี 1900 อันเป็นไวน์ยอดเยี่ยม เขาจะทอดนิ้วชี้ลงไปแทน ลักษณะเดียวกับการทอดพระดัชนีของพระเจ้าเพื่อมอบชีวิตแก่อดัมในภาพบนเพดานโบสถ์น้อยซิสทีน จากนั้นก็โค้งคำนับ ขอตักกลับเข้าครัวไป

ทว่าเวลาผ่านไปไม่ทันถึงนาที บานประตูครัวก็ถูกเหรียญเปิดออก เอมิลเดินอาดๆ ออกมา

ด้วยส่วนสูงหนึ่งร้อยหกสิบห้าเซนติเมตร น้ำหนักตัวกว่าแปดสิบกิโลกรัม หัวหน้าเซฟกวาดตามองทั่วร้านรวดเร็ว ก่อนจะตรงดิ่งมายังโต๊ะของท่านเคานต์โดยมีอันเดรย์เดินตามมาติดๆ ร่างของเซฟกระทบกระแทกเก้าอี้ของแขกระหว่างเดิน และแทบจะชนพนักงานทำความสะอาดโต๊ะคนหนึ่ง ล้มคะมำพร้อมถาดในมือ ก่อนจะมาหยุดกึกที่โต๊ะท่านเคานต์ เซฟมองเขาตั้งแต่หัวจรดเท้าเช่นคู่ตวลหยั่งเชิงศัตรู

“บราโว เมอซีเยอ ยอดเยี่ยมมากครับท่าน” น้ำเสียงขุ่นเคือง “บราโว!”

จากนั้นก็กลับหลังหัน แล้วหายเข้าครัวไปทันที

อันเดรย์ซึ่งยังหอบไม่หาย รีบโค้งทั้งเพื่อขออภัยและแสดงความยินดีไปพร้อมกัน

“ใบตำแยเนตเติลจริง ๆ ขอรับท่าน การรับรสของท่านหาผู้ใดเสมอเหมือน”

แม้ท่านเคานต์จะไม่มินิสิยซีโอ แต่ก็อดยิ้มยินดีกับตัวเองไม่ได้

อันเดรย์รู้ดีว่าท่านเคานต์โปรดปรานขนม จึงผายมือไปทางรถเข็นของหวาน

“ให้ผมนำทาร์ตฟลัมมาอภินันทนาการสักชิ้นดีไหมขอรับ...”

“ขอบคุณที่มีน้ำใจนะ อันเดรย์ ถ้าเป็นทุกครั้งฉันคงไม่ปฏิเสธ แต่คืนนี้ดูจะไม่ว่างเสียแล้ว”

เมื่อตระหนักว่าบุรุษจำเป็นต้องเป็นนายเหนือสถานการณ์ของตน มิฉะนั้นจะโดนสถานการณ์บงการเสียเอง ท่านเคานต์จึงลองนึกเล่น ๆ ถึงตัวอย่างของผู้ที่จัดการชีวิตตนได้แม้ต้องอยู่ในที่คุมขังตลอดชีวิต

ดูอย่างเอ็ดมอนด์ ดานเต้ ซึ่งถูกคุมขังในซาโตดิฟ เขาอาศัยความปรารถนาที่จะล้างแค้นช่วยรักษาความสงบนิ่งแห่งใจตน ตัวเอกในนิยายท่านเคานต์แห่งมอนเตคริสโตคนนี้ก็ถูกใส่ร้ายและจำคุกโดยอยู่ดีธรรม เขาประกอบสติด้วยการวางแผนอันแยบยลเพื่อแก้แค้นพวกที่วางแผนใส่ร้ายตนเอง ส่วนเซอร์วานเตส นักเขียนใหญ่ซึ่งถูกโจรสลัดจับตัวไปขังไว้ในอัลเจียร์ ความคิดคำนึงถึงนิยายซึ่งยังเขียนไม่จบเป็นกำลังใจให้เขาเอาชีวิตรอดมาได้ ส่วนนโปเลียนเมื่อถูกคุมขังไว้ที่เกาะอัลบา ก็เดินวนอยู่กลางผુંเบ็ดไก่อ่มือไม้ปัดแมลงวัน ก้าวแต่ละก้าวอย่างระแວะระวังโคลนตม เขารักษาชีวิตไว้ได้ด้วยการรักษาจินตภาพว่าจะต้องกลับไปยังกรุงปารีสเยี่ยงผู้ชนะ

ทว่าท่านเคานต์ไม่ใช่คนเจ้าคิดเจ้าแค้น จินตนาการก็ไปไม่ถึงระดับมหากาพย์ แกมไม่ใช่คนอึดทนสูงถึงขั้นจะฝันเฟื่องว่าจะช่วงชิงจักรวรรดิกลับคืน หามิได้ บุคคลที่เขาจะยึดเป็นต้นแบบในการจัดการกับสถานการณ์ครั้งนี้ ถูกคุมขังในอีกรูปแบบหนึ่ง นั่นคือชายผู้หนีบถือนิกายแองกลิคัน เรือแตก และต้องมาติดเกาะร้าง นามว่าโรบินสัน ครูโซ นั่นเอง บนเกาะแห่งความสิ้นหวังนี้ ท่านเคานต์หาหนทางครองสติโดยหันมาทุ่มเทกับภารกิจซึ่งเน้นสร้างประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ เมื่อต้องอยู่บนเกาะนี้ไปอีกนานโดยไม่รู้ว่าวันไหนจะมีใครมาช่วย โลกของโรบินสัน ครูโซ คือการสร้างที่พักพิง หาแหล่งน้ำจืด สอนตัวเองให้ใช้หินเหล็กไฟ ศึกษาภูมิศาสตร์ของเกาะ รวมทั้งภูมิอากาศ พันธุ์สัตว์ และพรรณพืชอย่างทะลุปรุโปร่ง พลางฝึกฝนสายตาให้มองหาใบเรือตามขอบฟ้า ไม่ก็รอยเท้าบนหาดทราย

คิดได้ดังนั้น ท่านเคานต์จึงมอบโน้ตสามฉบับให้ชายชราชาวกรีกช่วยส่งมอบ จากนั้นภายในไม่กี่ชั่วโมงก็มีคนส่งสารอีกสองรายมาเยือน รายแรกเป็นหนุ่มน้อยจากร้านมิวร์แอนด์เมียร์ริลีส นำส่งผ้าปูที่นอนและหมอนอย่างดี อีกรายมาจากเบโตรฟสกีพาสเสจ พร้อมสบู่อุดโปรดปรานของท่านเคานต์จำนวนสี่ก้อน

แล้วรายที่สามล่ะ เธอคงมาถึงช่วงที่เขารับประทานอาหารเช้า
เพราะมีกล่องสีฟ้าบรรจุมิลล์เฟยหนึ่งชิ้นวางรอคอยอยู่บนเตียงของเขา

ดออยา

การนัดหมาย

เสียง ตีบอกเวลาเที่ยงวันไม่เคยไผ่เพราะเช่นนี้มาก่อน จะเป็นทีรัสเซียหรือทั่วยุโรป หรือที่ไหนในโลกก็คงไม่เสนาะหูเท่า หากจูเลียตนัดหมายให้โรเมโอมาพบเธอที่หน้าต่างยามเที่ยง ความดีใจอกแทบระเบิดของโรเมโอ ยามใกล้ถึงเวลานัดก็ยังแพ้ความปรีดาของท่านแคนต์ในวันนี้ หากฟริตส์กับคลาร่า บุตรชายและบุตรสาวของดร.สตาร์ทลอบมในเรื่อง *นัตแครกเกอร์*⁴ ได้รับแจ้งว่าประตูห้องนั่งเล่นจะเปิดยามเที่ยงในวันคริสต์มาส ความยินดีของทั้งคู่คงแพ้ความสุขสันต์ของท่านแคนต์เมื่อได้ยินเสียงตีบอกเวลาครั้งแรก

เมื่อหักห้ามใจไม่ให้คิดเตลิดไปถึงถนนทเวอร์สกายา (และโอกาสที่จะได้พบกลุ่มสุภาพสตรีสาวสมัยนิยม) ท่านแคนต์ก็อาบน้ำ แต่งตัว ตีหมาแพ และรับประทานผลไม้ (วันนี้คือลูกฟิก) เมื่อได้เวลาลิบนาฟิกาเศษๆ เขาก็ขมิขม้นหยิบหนังสือของมงตาญขึ้นมาอ่าน แต่พบว่าอ่านไปได้สักสิบห้าบรรทัดก็ต้องละสายตาทิ้งจากตัวหนังสือไปเหลือบดูนาฬิกาทุกที...

ท่านแคนต์ยอมรับว่านี่เหมือนวันอยู่เหมือนกันตอนหยิบหนังสือเล่มนี้ขึ้นมาจากโต๊ะเมื่อวันก่อน หนังสือเล่มเดียวแต่หนาเทียบเท่าพจนานุกรม

⁴ *The Nutcracker and the Mouse King* นิทานโดยอี.ที.เอ. ฮอฟฟ์มันน์ ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 1816 นิทานเรื่องนี้ถูกนำไปสร้างเป็นการแสดงบัลเลต์ในปี 1892 โดยมีปิออตร์ อิลิช ไชคอฟสกี เป็นผู้ประพันธ์ดนตรีประกอบ

หรือคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งเป็นสองเล่มประเภทที่นานๆ เราจะเปิดหาความรู้ หรือถ้อยคำประโลมใจสักครั้ง แต่ไม่เคยได้อ่านจริงจัง จนเมื่อท่านแคนต์ เปิดดูเนื้อหาของหนังสือ จากรายชื่อความเรียงทั้ง 107 เรื่องในหัวข้อความเสมอต้นเสมอปลาย การเดินทางสายกลาง ความวิเวกสันโดษ และการนอนหลับ ล้วนยืนยันสิ่งที่ท่านแคนต์ตั้งสมมติฐานไว้ก่อนหน้านี้ มงตาญเขียนหนังสือเล่มนี้สำหรับอ่านยามคำคืนของฤดูหนาว นี่คือนหนังสือที่เราเพิ่งเปิดอ่านเมื่อนกกาเริ่มอพยพหนีหนาวลงใต้ เมื่อเขาชนพื้นมากองข้างเตาผิง เมื่อทุ่งนาห่มหิมะขาวโพลน เมื่อผู้เขียนคร่ำเกินกว่าจะออกไปข้างนอก และเพื่อนๆ ก็ระอาลมหนาวเกินกว่าจะมาเยือน

อย่างไรก็ตาม ท่านแคนต์มองไปข้างหน้าอย่างเด็ดเดี่ยว เจกเซนกับตันเรือผู้ชาญทะเลลงบันทึกเวลานาทีที่เรือออกจากท่าสู่จุดหมายแห่งการผจญภัยอันยาวนาน ท่านแคนต์ได้เผลอสู่เกลียวคลื่นลูกแรกด้วยการเพ่งพินิจเนื้อความ “หลากหลาย แต่ไปถึงจุดหมายเดียวกัน”

ในความเรียงตอนเปิดเล่ม ผู้เขียนหยิบยกเรื่องราวในประวัติศาสตร์มาสนับสนุนความคิดของตนที่ว่า เมื่อคนเรามากอยู่ใต้อำนาจของผู้อื่น เราพึงร้องขอเมตตาจากเขา

หรือไม่ก็คงความโอหัง และไม่ยอมหักไม่ยอมงอเอาไว้

อย่างไรก็ตาม ดูเหมือนผู้เขียนจะปักใจเชื่อว่าใช้วิธีใดในสองวิธีนี้ก็ล้วนแต่ถูกต้อง และเดินหน้าพิจารณาหัวข้อต่อไป “ว่าด้วยความเศร้า”

ตรงนี้เองที่มงตาญอ้างอิงเนื้อหาจากแหล่งข้อมูลอันทรงภูมิจากยุคทอง ซึ่งล้วนแต่ยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่าความเศร้าคืออารมณ์ซึ่งเราควรแบ่งปันให้ผู้อื่นรับรู้

หรือไม่ก็จงเก็บไว้กับตัว

ถึงช่วงกลางๆ ของความเรียงเรื่องที่สาม ท่านแคนต์ก็เผลอเหลือบดูนาฬิกาอีกเป็นครั้งที่สี่ หรือไม่ก็ครั้งที่ห้า หรือว่าปาเข้าไปครั้งที่หกแล้วนี่ที่แน่ๆ คือความสนใจของท่านแคนต์เบี่ยงเบนไปสู่ นาฬิกา มากกว่าหนึ่งครั้ง

กระนั้นก็เถอะ เครื่องบอกเวลาเครื่องนี้ก็ช่างงามน่ามอง

บิดาของท่านแคนต์สั่งทำนาฬิกาเรือนนี้โดยบริษัทบริเกต์เป็นผู้ดำเนินการ

ลำพังนาฬิกาชนิดที่บอกเวลาสองครั้งนี่ก็นับเป็นเรือนเวลาชิ้นเอกอยู่แล้ว หน้าปัดโลหะเคลือบสีขาว ทรงคล้ายผลเกรปฟรุ๊ต และตัวเรือนทำจากรัตนาชาติสีน้ำเงินคือลาพิสลาซูลี มีทรงสอบเข้าอย่างสมมาตรจากด้านบนสู่ฐาน อัญมณีในตัวเครื่องผ่านฝีมือเจียรไนของนายช่างระดับเอก รับประกันในความเที่ยงตรงอย่างที่สุด บริษัทนี้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักเป็นอย่างดี เมื่อท่านแคนต์อ่านความเรียงเรื่องที่สามต่อ (ซึ่งเฟลโต อริสโตเติล และซิเซโรต่างมารวมตัวกันพร้อมจักรพรรดิแมกซิมิลเลียน) หูของท่านแคนต์ได้ยินเสียงเดินทุกตึกของนาฬิกา

นาฬิกาบอกเวลา สิบนาฬิกายี่สิบนาที กับห้าสิบหกวินาที

สิบนาฬิกาห้าสิบเจ็ดนาที

ห้าสิบแปด

ห้าสิบเก้า

เหตุใดกันนะ นาฬิกาเรือนนี้จึงบอกเวลาแม่นยำอย่างละเอียดเป็นวินาที ดูโฮเมอร์รำยกวีของตนหมดจดครบทุกบาท หรือราวกับปีเตอร์ผู้บาปหนาที่สุดในบรรดาคนบาป

ว่าแต่ เมื่อก็ถึงไหนแล้ว

อ้อใช่ ความเรียงเรื่องที่สาม

ท่านแคนต์ขยับเก้าอี้ไปทางซ้ายเล็กน้อย จะได้ไม่ต้องเห็นนาฬิกา จากนั้นก็กลับไปดูว่าเมื่อก็อ่านไปถึงไหน เขาค่อนข้างแน่ใจว่าเป็นย่อหน้าที่ห้าของหน้าสิบห้า แต่พอกลับไปอ่านต่อก็ดูเหมือนไม่คุ้นเนื้อหาดตรงนั้นเลย อ่านย่อหน้าที่ผ่านมาแล้วยังไม่คุ้น เอาเข้าจริงคือต้องพลิกกลับไปสามหน้ากว่าจะเจอเนื้อความที่คุ้นตาพอจะตั้งใจตั้งใจอ่านต่อได้

“ตกลงหนังสือท่านต้องอ่านแบบนี้รี” ท่านแคนต์ถามมองตาญ “เดินหน้าสองก้าว แล้วถอยหลังสามก้าว”

ด้วยวิธีที่อยากพิสูจน์ว่าใครกันแน่ที่เป็นนาย ท่านแคนต์จึงลั่นวาทากับตนว่าจะไม่เงยหน้าจากหน้ากระดาษจนกว่าจะอ่านถึงบทที่ยี่สิบห้า ความตั้งใจกลายเป็นพลัง ท่านแคนต์อ่านรวดเดียวจากความเรียงที่สี่ ห้า และหก จากนั้นก็เดินหน้าสู่ความเรียงที่เจ็ดและแปดด้วยความฉีกฉก

ความเรียงที่ยี่สิบห้าตอนนี้ดูเหมือนอยู่แค่เอื้อม รวเหยือกน้ำบนโต๊ะกินข้าว
นี่เอง

ทว่าช่วงที่กำลังอ่านความเรียงเรื่องที่สิบเอ็ด สิบสอง และสิบสาม
คืบหน้าอยู่นั้น เป้าหมายก็เริ่มพร่าเลือน รวกับตอนนี้หนังสือไม่ได้อยู่บน
โต๊ะกินข้าวเสียแล้ว หากอยู่ในทะเลทรายสะฮารา ซึ่งบัดนี้น้ำในกระดิก
ก็หมดเกลี้ยง ท่านแคนต์ต้องตะเกียกตะกายปีนป่ายประโยคสูงชันกว่าจะ
ผ่านแต่ละหน้าไปได้ ซึ่งก็ยังมีหน้าอื่นรออยู่ไม่รู้จบสิ้น...

เอานะ เป็นไงเป็นกัน ท่านแคนต์ลงคลาน คืบต่อไปข้างหน้า

เวลาเคลื่อนผ่านสิบเอ็ดนาฬิกา

ตัวหนังสือเคลื่อนถึงความเรียงที่สิบหก

และแล้วในที่สุด เข็มนาฬิกาซึ่งยาวกว่าก็เดินตามเข็มโค้งงอผู้เป็น
น้องชายของมัน ซ้อนทับกันสนิท ณ ตำแหน่งสุดยอดของหน้าปัด สองเข็ม
มาบรรจบพบกัน สปริงในตัวเรือนคลายออก ลูกล้อหมุน ค้อนน้อยเคาะระฆัง
ส่งเสียงเสนาหู่ บ่งบอกว่าเวลาเที่ยงมาถึงแล้ว

สองขาหน้าของเก้าอี้ท่านแคนต์กระแทกพื้นเสียงดัง เมอซีเยอ
มองตามหมุนสองตลบก่อนจะหล่นลงบนผ้าคลุมเตียง ขณะที่นาฬิกาตี
ครั้งที่สี่ ท่านแคนต์ก็กำลังสาละวนลงบันไดมาแล้ว ตีครั้งที่แปดเขาก็ถึง
ลิอบบี้ และทะลุผ่านไปยังชั้นล่าง ณ ที่นั่นเอง เขามีนัดกับยาโรสลอฟ
ยาโรสลอฟล์ ช่วงตัดผมฝีมือไร่เทียมทานแห่งโรงแรมเมโทรโปล

เป็นเวลาว่าสองศตวรรษ (นักประวัติศาสตร์ท่านว่าไว้) ที่ความเจริญ
ทางวัฒนธรรมของชาติอังกฤษออกมาจากบรรดาชาลอนแห่งนครเซนต์
ปีเตอร์สเบิร์ก บรรดาห้องหับโอโถง ซึ่งมองออกไปเห็นวิวของคลองฟอนดังกา
คือแหล่งที่มาของแนวคิด แฟชั่น หรือวัฒนธรรมการกินใหม่ๆ ก่อนจะ
แพร่กระจายกลายเป็นความนิยมไปทั่วสังคมนุสเซีย ทั้งนี้ทั้งนั้นสิ่งใหม่ๆ

เกิดขึ้นได้ก็ด้วยกิจกรรมบรรดามีใต้พื้นไม้ของห้องนั่งเล่นเหล่านี้เอง เพราะเหล่าบัตเลอร์ คนครัว และคนรับใช้ที่ชั้นล่างระดับเดียวกับถนนร่วมใจกันกระพือข่าวสารทันทีไม่มีติดขัด เมื่อมีการเอ่ยถึงชื่อของบุคคลผู้นำทางความคิดอย่างชาร์ลส์ ดาร์วิน หรือศิลปินเอดูอาร์ มาเน็ต

แล้วก็ที่โรงแรมเมโทรโพลิเนเอง

นับแต่วันที่โรงแรมเปิดให้บริการเมื่อปี 1905 ห้องสวีตและภัตตาคารของโรงแรมกลายเป็นแหล่งชุมนุมของผู้คนชนชั้นเลิศหรู ทรงอิทธิพล และรอบรู้ ทว่าความสง่างามตามที่เราเห็นจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากขาดผลงานการบริการของผู้คนชั้นล่าง

เป็นต้นว่า เมื่อเดินดัดลือบบี้แล้วลงบันไดพื้นหินอ่อนอันโอโง่งไปชั้นล่าง คุณจะผ่านแผงหนังสือพิมพ์ ซึ่งนำเสนอพาดหัวนับร้อยไว้ให้เลือกสรร แม้ตอนนี้เหลือเฉพาะของรัสเซียเท่านั้นก็ตาม

ถัดจากนั้นคือร้านดอกไม้ของฟาติมา เฟเดโรวา ช่างจัดดอกไม้แต่ด้วยผลกระทบจากความพลิกผันที่ผ่านมา ชั้นวางของในร้านจึงว่างเปล่า กระจกหน้าต่างก็มีกระดาดะปิดทับไว้ตั้งแต่ปี 1920 ส่งผลให้บริเวณซึ่งครั้งหนึ่งเคยสดใสที่สุดแห่งหนึ่งของโรงแรมกลายสภาพเป็นชอกหลืบหม่นหมอง ทว่าในยุครุ่งเรืองนั้น ดอกไม้ในร้านขายดีชนิดหมดกันไปเป็นไร่ ซ่อดอกไม้ประธานประจำลือบบี้ ซอลิสี่ประดับแต่ละห้องพัก ซอกุหลาบซึ่งผู้ชมโยนไว้แทบเท้าของนักบัลเลต์ที่โรงละครบอลชอย รวมทั้งซ่อดอกไม้เล็กๆ ประดับปกเสื้อนอกของบรรดาสุภาพบุรุษผู้โยนซอกุหลาบเหล่านั้น ฟาติมายังแตกฉานในรหัสแห่งบุปผา อันเป็นภาษาแห่งสุภาพชนซึ่งใช้กันมาตั้งแต่ยุคอัสวิน เธอไม่ได้รู้แค่ว่าดอกไม้ใดเหมาะแก่การขอขมา เธอยังรู้กระทั่งหากคุณผิดนัด หากคุณพลั้งปากพูดเรื่องซึ่งไม่ใช่ธุระของตน รวมทั้งเมื่อเผลอมองสุภาพสตรีสาวที่ประจวบเป็นเหตุขัดใจคู่ควงตน คุณจักต้องส่งดอกไม้อะไรให้ กล่าวโดยสรุป ฟาติมามีความรอบรู้เกี่ยวกับกลิ่นหอม สีส่น และวัตถุประสงค์ของดอกไม้มานานพันรู้ยิ่งกว่าฝั่งเสียอีก

เอาละ ท่านแคนต์ครุ่นคิด แม้นร้านฟาติมาต้องปิดตัวลง ทว่าบรรดาร้านดอกไม้ในปารีสก็ต้องปิดชนิดที่เอากระดาดมาแปะกระจกหน้าร้านแบบนี้

เหมือนกันในช่วง “ยุคทมิฬ” ของโรเบสปีแยร์หลังการปฏิวัติฝรั่งเศส หากตอนนี้ร้านดอกไม้ก็ยิ่งกลับมาสะพรั่งทั่วนครได้ จนใดก็ฉนั้น ในไม่ช้า ดอกไม้แห่งโรงแรมเมโทรโปลจะกลับมาสะพรั่งอีกครั้งอย่างแน่นอน

สุดเจี๊ยงทางเดินคือร้านตัดผมของนายยาโรสลาฟ เขตชั้นหสึมา แห่งความเที่ยงตรงแม่นยำ การมองโลกแง่บวก ทั้งยังเป็นพื้นที่แห่งความเป็นกลางทางการเมือง ร้านตัดผมนี้คือสวิตเซอร์แลนด์ของโรงแรมเมโทรโปล หากท่านเคานต์ลั่นวาจาว่าจะรับมือกับสถานการณ์ในชีวิตของตนผ่านการลงมือปฏิบัติ การนัดหมายแสนศักดิ์สิทธิ์เพื่อเสริมผมที่ร้านนี้สัปดาห์ละครั้ง คือเลี้ยวหนึ่งของการลงมือปฏิบัติที่ว่า

เมื่อท่านเคานต์เข้ามาในร้าน ยาโรสลาฟกำลังตัดผมสีเงินของลูกค้าสวมสูทสีเทาอ่อน ที่มานั่งชิดผนังมีชายร่างกำยำสวมเสื้อนอกยับยู่ยี่นั่งฆ่าเวลาอยู่ นายกลับก้มมัททหายลูกค้าผู้สูงศักดิ์ เชื้อเชิญให้นั่งเก้าอี้ข้างๆ ตัวที่ยังว่าง

ขณะหย่อนตัวลงบนเก้าอี้ ท่านเคานต์ยืมทักชายร่างกำยำ จากนั้นจึงเอนหลัง ทอดสายตาไปยังความมหัศจรรย์ของร้าน อันได้แก่ตู้เก็บของ หากมีใครลองถามบิแยร์ ลารุสส์ ให้ลองจำกัดความคำว่าตู้ นักรวบรวมพจนานุกรมท่านนี้คงตอบว่า *เครื่องใช้ที่ระดับประดาสวยงามสำหรับเก็บหรือบรรจุสิ่งของ มีประตูปิดเปิดได้* ก็เป็นคำจำกัดความที่ใช้งานได้อย่างไม่ต้องสงสัย เพราะมันครอบคลุมตั้งแต่ตู้เก็บของในครัวของบ้านชนบท ไปยันตู้ฝีมือชิปเปเนลซึ่งใช้ในพระราชวังบั๊กกิงแฮม ทว่าตู้ของยาโรสลาฟไม่ตรงกับคำจำกัดความนี้นัก เนื่องจากมันเป็นตู้กระจกใสกรอบนิกเกิลโปรงเปิดเผย ไม่มีวัตถุประสงค้จะปิดบังข้าวของข้างในเลยแม้แต่น้อย

ก็เรื่องอะไรจะต้องปิดบัง ในเมื่อข้าวของในตู้ฉนั้นน่าอวด สมูฟรังเศส ห่อกระดาษาไซ สมูโกนหนวดอังกฤษบรรจุในกระปุกงาช้าง โทนิกอิตาลี ในขวดรูปทรงฟลิ๊กกิกก็อ ส่วนของที่หลบอยู่ก้นตู้คือของตีบรรจในขวดเล็กๆ สีดำ ซึ่งยาโรสลาฟหลิวตาเรียกที่เล่นที่จริงว่าคือนำพุแห่งวัยเยาว์

ในภาพสะท้อนของกระจกเงา ท่านเคานต์เบนสายตาไปมองฝีมือ

การทำงานของยาโรสลาฟซึ่งกำลังตัดผมสุภาพบุรุษผมสีเงินโดยใช้กรรไกรสองเล่มตัดผมพร้อมกัน การทำงานของกรรไกรทั้งสองเล่มชวนให้นึกถึงลีลาของนักบัลเลต์เมื่อเต้นทำ *อองเตรอลาตตี*⁵ เมื่อช่างเดินหน้าตัดต่อกี๋ยังเร่งมือจนกรรไกรจางและเตะออกกราวกับนักเต้นคอสมแซคกำลังโดดสูงและเตะขาเวลาเต้นโอบัคแบบชาวยูเครน เมื่อบรรลุถึงที่หมาย กรรไกรก็ตัดฉับส่งท้ายอย่างสวยงาม สมควรที่มันจะโรยตัวลงมาและเปิดออกอีกครั้งเพื่อรับการปรบมือจากผู้ชมโดยมีนายกลบกลไ้รองรับ

ยาโรสลาฟดึงผ้าคลุมจากตัวลูก้าแล้วสะบัดฟุ้ง สันเท้าเขากระทบเข้าหากันเมื่อรับเงินตอบแทนสำหรับผลงานยอดเยี่ยม ช่วงที่ลูก้าออกจากร้าน (ดูหล่อและหนุ่มกว่าตอนที่ก้าวเข้ามาในร้านเยอะ) นายกลบกลก็ถือผ้าคลุมผืนใหม่มาทางท่านเคานต์

“ได้เท่า สบายดีนะขอรับ”

“เยี่ยมเลย ยาโรสลาฟ เยี่ยมที่สุดเลยเชียะ”

“วันนี้ให้ผมรับใช้อะไรดีขอรับ”

“แค่เล็มก็พอ เพื่อนเอ๋ย”

ช่วงที่กรรไกรเริ่มทำงาน ท่านเคานต์สังเกตความเปลี่ยนแปลงในตัวลูก้าร่างกำยำบนม้านั่ง แม้ท่านเคานต์จะยืมทักทายก่อนหน้า ทว่าบัดนี้ใบหน้าของชายคนนั้นเริ่มจะแดงเรื่อ ดูไม่ผิดแน่ เพราะตอนนี้เขาหน้าแดงไปถึงใบหูแล้ว

ท่านเคานต์พยายามสบตาเขาคนนั้นอีกครั้ง กระจกพยักหน้าแสดงความเป็นมิตร แต่ชายคนนั้นจ้องขมิงที่หลังของยาโรสลาฟ

“ผมมาก่อน” เขากล่าว

ช่างอย่างยาโรสลาฟกำลังทำงานเพลินราวศิลปินจึงไม่รู้ตัว ซอยผมต่อด้วยความคล่องแคล่ว ชายคนนั้นจึงต้องพุดย้ำ คราวนี้เริ่มขึ้นเสียง

“ผมมาก่อน”

น้ำเสียงนั้นถึงนายกลบกลออกจากภวังค์ของการทำงาน เขาตอบอย่าง

⁵ ทาบัลเลต์ เมื่อขาของนักเต้นเหยียดตรงสลับกับซอยยิกกลางอากาศ

รักษาภริยา

“สักครู่ก็ถึงคิวท่านแล้วขอรับ”

“ตอนนั้นมาถึงร้าน นายก็พูดแบบนี้”

ประโยคนั้นสัมผัสได้ชัดเจนถึงความหึงแค้นถึงขนาดยาโรสลอฟต้องหยุดเล็มผม หันมาทำหน้างเมื่อสบตากับลูกค้า

แม้จะได้รับการอบรมสั่งสอนมาแต่เด็กว่าย่าแทรกเวลาคนอื่นกำลังพูดกัน แต่ท่านเคานต์ก็ไม่อยากให้ช่างตัดผมต้องมาแก้ตัวแทนเขา จึงพูดขึ้นว่า

“ยาโรสลอฟไม่มีเจตนาล่วงเกินคุณนะครับ เรื่องของเรื่องคือผมเป็นนัดชาประจำทุกเที่ยงวันอังคาร”

ชายคนนั้นหันมาทักท่านเคานต์

“นัดชาประจำนั่นแหละ” เขากล่าวย้ำ

“ใช่แล้ว”

แล้วเขาก็ถูกพรวดจนม้านั่งเลื่อนไปกระแทกผนัง พอเย็นแล้วจึงเห็นว่าเขาสูงแค่นี้ร้อยหกสิบเซนติเมตรเศษๆ กำปั้นซึ่งยื่นออกจากแขนเสื้อแดงพองๆ กับหูของเขาในตอนนั้น เขาย่างสามขุม ยาโรสลอฟถอยจนไปชนเคาน์เตอร์หน้ากระจก เขาย่างมาอีกก้าว แล้วปราดเข้ามาแย่งกรรไกรไปจากมือช่างตัดผม แล้วหันไปกระซอกคอเสื้อท่านเคานต์ด้วยความเร็วของคนร่างเล็ก ตัดฉับเล่นเอาหวดซีกขวาแห้ว จากนั้นก็กำมือแน่น ดึงท่านเคานต์เข้ามาประชิด จมูกแทบจะชิดกัน

“นัดกันตามสบายได้เลย” เขากล่าว

แล้วก็ผลักท่านเคานต์กลับไปนั่งเก้าอี้ตัดผม โยนกรรไกรลงพื้น แล้วเดินออกจากร้านไป

“ได้เท่าขอรับ” ยาโรสลอฟกล่าวละล้าละลัก “เกิดมากระผมไม่เคยเจอชายคนนี้นมาก่อน ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าเป็นแขกของโรงแรมหรือเปล่า แต่ร้านนี้ไม่ต้องต้อนรับเขาแล้ว ท่านมั่นใจได้นะขอรับ”

ท่านเคานต์ยืนขึ้น ในใจก็เอนเอียงไปทางเห็นด้วยกับยาโรสลอฟ และกำลังคิดถึงบทลงโทษที่สาสม ทว่าเขารู้จักชายที่มาทำร้ายเขามากน้อยแค่ไหนกันนะ

ครั้งแรกที่เขาเห็นชายผู้สวมเสื้อนอกย้วยยู่ที่มานั่ง ท่านแคนต์คิดเอาเองว่านายคนนี้น่าจะเป็นคนทำงาน ผ่านมาเจอร้านตัดผม แล้วคิดว่าตัดผมสักหน่อยดีกว่า เป็นการให้รางวัลชีวิตเล็กๆ น้อยๆ ทว่าเขาอาจเป็นหนึ่งในลูกค้าใหม่ที่ขึ้นสองของโรงรถก็ได้ อาจจะเข้าทำงานในโรงเหล็กในช่วงวัยรุ่นเข้าสู่สภาพเมื่อปี 1912 พอปี 1916 ก็เป็นผู้ว่าการประท้วงนัดหยุดงาน แล้วกลายเป็นนายทหารในกองทัพแดงเมื่อปี 1918 ตอนนั้นต้องมารับตำแหน่งซึ่งดูแลรับผิดชอบอุตสาหกรรมเหล็กทั้งประเทศรัสเซีย

“ก็ถูกของเขานะ” ท่านแคนต์กล่าวกับยาโรสลอฟ “เขารอเพราะเชื่อตามที่เธอบอก ส่วนเธอก็ตั้งใจจะรักษานัดของฉัน ฉันเองต่างหากควรสละที่นั่งแล้วบอกให้เธอดูแลเขาก่อน”

“แต่ตอนนี้เราจะทำเช่นไรดีขอรับ”

ท่านแคนต์หันไปมองกระจก พินิจพิจารณาตนเอง ซึ่งน่าจะเป็นครั้งแรกในรอบหลายปี

เขายกใจเชื่อมั่นมานานแล้วว่าสุภาพบุรุษไม่ควรวางใจในกระจกเงาแทนที่วัตถุนี้จะช่วยให้เรากันพบตัวเอง ดูเหมือนมันจะช่วยให้เราหลอกตัวเองเสียมากกว่า เขาเองเห็นมานานักต่อนัก เมื่อสาวงามหันหน้าท่ามธุมนามสลับองศาให้กระจกเงาเพื่อยลโฉมตนเองในมุมซึ่งดูดีที่สุด (ราวกับคนทั้งโลกจะมองเห็นเธอจากมุมเดียวนั้น!) เขาเห็นมานานักต่อนัก เมื่อสตรีสูงวัยสวมหมวกซึ่งแสนจะทันสมัย ทว่ายกใจเชื่อภาพที่เห็นในกระจก เพราะกรอบกระจกถูกสร้างให้เหมาะเจาะกับสไตล์ของยุคสมัยที่ผ่านมา ท่านแคนต์เองพึงใจเมื่อสวมใส่เสื้อนอกซึ่งวัดตัวและตัดเย็บมาอย่างประณีต แต่ภาคภูมิใจยิ่งกว่าที่รู้ว่าสมบัติผู้ดีนั้นรักษาไว้ได้ด้วยกิจกรรมรายอันไร้ที่ติ ความสวยของเสื้อนอกกลายเป็นเรื่องรอง

จริงเช่นนั้น ท่านแคนต์คิด โลกหมุนไปข้างหน้าจริงๆ

จริงๆ แล้วโลกหมุนบนแกนขณะโคจรรอบดวงอาทิตย์ กาแล็กซีเองก็หมุนเช่นกัน หมุนรอบแกนซึ่งหมุนอยู่ในอีกแกนที่ใหญ่กว่า ส่งเสียงระฆังที่ดังแตกต่างโดยสิ้นเชิงจากค้อนเคาะระฆังใบน้อยในนาฬิกา เมื่อระฆังจักรวาลดังกังวาน อาจจะถึงเวลาที่กระจกเงาจะทำงานรับใช้วัตถุประสงค์

แท้จริง ไม่ใช่แค่เผยให้เห็นโฉมหน้าของคนที่เราจินตนาการว่าเราเป็น
หากเผยให้เห็นตัวตนของคนที่เรากลายมาเป็นจริงๆ

ท่านเคานต์กลับไปนั่งบนเก้าอี้ตัดผม

“โกนเกลี้ยง” เขาบอกช่างตัดผม “โกนให้เกลี้ยงเลยเพื่อนเอ๋ย”

ตัวอย่าง

HOTEL METROPOL

เกาต์รอสตอฟถูกจองจำในโรงแรมซัฟฟิด
เขาเฝ้ามองคลี่คลายความเปลี่ยนแปลงดาโอมรัสเซียในยุคปฏิวัติ
ท่ามกลางกระแสผู้คนไม่ซ้ำเติมที่พัดผ่านเข้ามาในโรงแรม
ซัฟฟิดจึงพบบทความหมายบางอย่าง

ผลงานชิ้นเยี่ยมที่ได้รับการแปลไปแล้ว 35 ภาษา
เรื่องราวตราตรึงใจที่มียอดขายกว่า 2 ล้านเล่มในสหรัฐฯ

หมวดวรรณกรรมแปล

ISBN 978-616-18-5340-2

9 786161 853402

กดสองอ่าน

Cover Design: NJORVKS

545 บาท

